

Mikkel Birkegaard

Els llibres de
LUCA

Hi ha llibres que canvien la vida. Altres, la destrueixen.
Sobrevis al PODER de la lectura.

El desig de Luca Campelli de morir envoltat pels seus estimats llibres es va complir un vespre d'octubre cap al tard.

Es tractava, naturalment, d'un d'aquells desitjos que mai no es formulen ni en veu alta ni per escrit; però la gent que havia vist Luca feinejant en la seva llibreria de vell, sabia que no podia ser d'altra manera. L'homenet italià voltava entre les piles de llibres de Libri di Luca com si passegés per la sala de casa, i sabia dirigir els seus clients sense vacil·lar cap a la lleixa o la pila exacta on trobarien el llibre que li havien demanat. L'amor de Luca per la literatura es feia evident al cap de poc temps d'encetar amb ell una conversa, i tant era si es tractava d'un llibre de butxaca tronat o d'una primera edició antiga. Aquesta mena de saviesa era el testimoni d'una llarga vida compartida amb els llibres, i l'autoritat de Luca entre les prestatgeries de la llibreria feia molt difícil imaginar-se'l fora de l'ambient arrecerat i tranquil que regnava en el local.

Per això aquell vespre va ser tan especial, perquè a part que seria el darrer de Luca, havia passat una setmana d'ençà de l'última vegada que hi havia estat. Ansiós per tornar a veure la seva botiga, va agafar un taxi directe de l'aeroport a la llibreria situada al barri de Vesterbro, a Copenhaguen. Durant el trajecte no va parar quiet un moment, i quan el vehicle finalment es va aturar tenia tanta pressa per pagar i sortir del cotxe que el taxista va rebre una propina més que generosa per tal d'estalviar-se la murga del canvi. Agraït, el taxista va baixar les dues maletes de Luca del portaequipatge i, en acabat, va deixar l'ancià a la vorera.

L'establiment estava a les fosques i el seu aspecte era de tot excepte acollidor; però Luca va somriure en veure aquella façana, que coneixia de sobres, amb les lletres grogues de Libri di Luca pintades al vidre. Va arrossegar les maletes els pocs metres que hi havia entre la vorada del carrer i la porta, i les va pujar a pes al graó

de l'entrada. Una ràfega de vent de tardor va escometre la gavardina quan se la va descordar; els faldons voleiaven esvalotats mentre ell hi ficava la mà i buscava les claus a la butxaca de dins.

El dring de les campanes suspeses damunt la porta li van donar la benvinguda a casa; l'home es va afanyar a entrar les maletes i a deixar-les a la catifa granada, i en acabat, va tancar la porta rere seu. Es va posar dret i no es va moure d'allà mateix, amb els ulls clucs, respirant fondo pel nas per gaudir d'aquella aroma tan familiar de paper esgrogueït i pell envellida. Així va romandre uns segons, mentre el so de les campanetes de la porta s'anava apagant. Quan van haver callat del tot, va obrir els ulls i va encendre l'aranya del sostre, tot i que en realitat no calia. Després de voltar pel mateix local durant més de cinquanta anys, es podia orientar a les fosques sense cap problema. Amb tot, va baixar els contactes del quadre dels ploms al darrere de la porta, de manera que els llums de tots i cadascun dels panys de prestatgeria i les làmpades de l'interior de les vitrines del replà també es van encendre.

Va passar darrere el taulell i es va treure la gavardina. De l'armari de sota va treure una ampolla i un got, i es va servir un conyac. Amb la copa a la mà, Luca es va plantar al mig de la botiga i va mirar al seu voltant amb un somriure de satisfacció. Un glop del líquid daurat va arrodonir aquell moment, va assentir per a ell i va respirar fondo.

Conyac en mà, es va passejar amunt i avall pels corredors, entre les prestatgeries, examinant les fileres de llibres. Probablement, uns altres ulls no haurien sabut veure els canvis que s'havien fet durant la setmana anterior, però Luca va registrar les petites modificacions a l'instant: llibres que s'havien venut o canviat de lloc, exemplars nous col·locats entre els antics i piles que havien estat traslladades o barrejades. Durant la ronda d'inspecció, Luca anava empenyent els llocs perquè quedessin tots arreglats, o portava d'aquí a allà algunes obres que estaven mal col·locades. De tant en tant, soltava el got, amb cura, per tal de treure un llibre que no havia vist abans. El fullejava encuriós, n'examinava la tipografia que havien fet servir i deixava que els dits intuïssin la textura del paper. Finalment, tancava els ulls i l'apropava al nas per

poder ensumar l'aroma peculiar de les pàgines, com si es tractés d'un vi anyenc. Després d'observar-ne la portada i l'enquadració encara un cop més, tornava l'obra al seu lloc, amb compte, o bé arronsant les espatlles, o bé assentint en senyal d'aprovació. Hi va haver més assentiments que no pas arronsaments d'espatlles al llarg de la ronda per la botiga, de manera que tot feia pensar que les disposicions del seu ajudant, mentre el propietari de la llibreria havia estat fora, eren acceptades.

Iversen era el nom d'aquest ajudant, el qual feia tant de temps que treballava a la botiga que més que una relació de cap i contractat, es podia dir que eren una societat; però tot i que Iversen s'estimava la botiga tant com el mateix Luca, mai no es van associar de debò. La llibreria de vell era una herència del pare de Luca, Arman, i sempre s'havia donat per sobreentès que continuaria en mans de la família Campelli.

Poques coses havien canviat d'ençà que Arman va deixar la botiga a Luca, però si hi havia alguna cosa a destacar era el replà a l'altura del primer pis. El replà feia ben bé un metre i mig d'ample i resseguia totes quatre parets. Era una afegit que els clients habituals de seguida van batejar amb el nom d'*El Cel*, ja que era aquí on hi havia les obres més cares i més rares, protegides i exposades a l'interior de vitrines.

Abans que Luca pugés al replà, va tornar a passar darrere el taulell per servir-se un altre conyac. En acabat, es va encaminar cap al fons de la botiga, on una escala de caragol s'enfilava fins al graó del replà que quedava just a sobre del seu cap. L'escala semblava perillosa quan un posava els peus als esglaons gastats, però l'home va continuar l'ascensió sense immutar-se i de seguida va arribar al capdamunt. Un cop a dalt, es va girar i va deixar vagarejar la mirada per l'establiment. Les prestatgeries als seus peus semblaven, si un hi posava una mica de bona voluntat, un laberint d'arbustos curosament retallats; però l'home coneixia la casa massa bé per perdre's i la mirada de seguida va topat amb les dues maletes que hi havia a tocar de la porta.

L'arrufament de celles i el posat seriós li van enfosquir de sobte el rostre arrugat, i els seus ulls marrons semblava que hi veien més enllà de la planta de sota. Pensarós, va alçar el got i va ensumar el

conyac abans de fer-ne un xarrup i desviar la mirada d'aquells dos cossos estranys per dirigir-la cap a les prestatgeries del replà.

La llum de l'interior de les vitrines era tènue i donava a les tapes dels llibres, els protegits, una lluïssor romàntica, daurada. Darrere el vidre, els llibres exposats eren com petites obres d'art, alguns oberts per una pàgina amb il·lustracions de colors i dibuixos imaginatius sobre les històries que s'hi narraven, d'altres estaven tancats per tal de mostrar el treball artesanal de l'enquadernació o la pell adobada.

Luca caminava a poc a poc, amb una mà a la barana del replà i l'altra aferrada a la copa de conyac, que anava remonent amb cura en petits moviments circulars, mentre deixava lliscar la mirada per l'interior de les vitrines. Normalment no hi havia una intensa activitat de reemplaçament entre les obres del primer pis; molt pocs es podien permetre de comprar-les i aquells que podien, per norma general, compraven molt pocs exemplars i sempre triats amb esment per a les seves col·leccions ja existents.

Els llibres nous s'adquirien quasi exclusivament a través de la compra d'herències o, en comptades ocasions, en subhastes.

És per això que Luca va quedar de pedra quan la seva mirada va topar amb una coberta en particular. Va arrufar les celles i va deixar el conyac a la barana, abans d'ajupir-se contra el vidre per examinar l'obra de més a prop. L'enquadernació era de pell negra amb lletres daurades i la vora del paper també duia un bany d'or. Luca va esbatanar els ulls quan va ser prou a prop per poder-ne llegir el títol i el nom de l'autor. Va resultar que era una edició de luxe de les *Operette morali* de Giacomo Leopardi, en un estat excel·lent i en llengua original, l'italià: la llengua materna de Luca.

Es va agenollar i va obrir la vitrina palesament torbat. Amb la mà tremolosa va aconseguir treure les ulleres de la butxaca de la camisa i se les va posar al nas. Amb cura, com si tingués por d'espantar la presa, es va inclinar endavant i va agafar el llibre amb les dues mans. El va aixecar amb seguretat i fermesa, el va treure de la vitrina i se'l va mirar del dret i del revés, encuriós. Uns solcs profunds li van aparèixer al front i, amb un gest sobresaltat, es va posar dret i va sotjar el seu voltant, com si intuís la presència

d'algú que el vigilava, un testimoni ocult d'aquesta extraordinària troballa. Incapaç de veure ningú, va redreçar la mirada cap al llibre que tenia a les mans i el va obrir amb molta cura.

A la portada va llegir que era una primera edició, una circumstància que juntament amb l'any d'impressió, 1827, li hauria atorgat sens dubte un lloc al *Cel*. El paper era de textura gruixuda i va deixar que els dits, visiblement delitosos, acariciessin la pàgina. Tot seguit, es va acostar el llibre al nas i el va ensumar. Desprenia una olor lleument aromatitzada que, pel que va deduir, devia ser llorer.

Amb una atenció asserenada, incisiva, va anar passant les pàgines fins a aturar-se en una calcografia que representava la mort amb caputxa i dalla. La il·lustració estava molt ben feta, i tot i que la va mirar amb deteniment, no va saber trobar cap defecte d'impressió. Aquest tipus d'impressió tan dificultós, la calcografia, era molt estès durant el segle XIX i es caracteritzava per tenir un grau de definició i delicadesa molt més alt que la xilografia. Com a contrapartida, el paper s'havia d'imprimir dues vegades ja que la tinta es dipositava en els solcs de la planxa de coure, al contrari del text, que normalment era gravat amb plom i en relleu.

Luca va passar diverses pàgines admirat i entusiasmat per la resta de calcografies que contenia el llibre. A la darrera pàgina va tornar a arrufar les celles. Era aquí on normalment es posava el preu en un paperet de la mida d'una targeta de visita amb el nom de l'establiment; però la tarja no hi era. Que Iversen hagués invertit en una obra tan valuosa i cara com aquesta sense haver-ho consultat a Luca ja era estrany, però que a més de comprar-lo, hagués posat l'exemplar a la venda sense preu, s'oposava frontalment a la manera de ser d'aquell home, altrament tan minuciós.

Un cop més, Luca va escodriñar el local com si esperés que un comitè de benvinguda sortís de sobte d'algun racó i li desvelés aquell misteri; però eren ben poques les persones que estaven al corrent tant del seu viatge com de la tornada a casa, i els que n'estaven sabien perfectament que aquest no era un bon motiu per celebrar una festa.

Va arronsar les espatlles, va obrir el llibre per la meitat i va començar a llegir en veu alta. Els dubtes es van esvaïr tot d'una del seu rostre i van ser substituïts pel goig de llegir en la seva llengua materna. Aviat

va alçar la veu i va deixar que les paraules planessin lliurement pels corredors plens de llibres. Havia passat força temps d'ençà de l'última vegada que havia llegit en italià, per això que va trigar un parell de pàgines abans no va aconseguir la fluïdesa en l'accent i no va trobar el ritme de l'escriptura. Malgrat tot, no hi havia dubte del goig que sentia: els ulls li brillaven de felicitat i l'expressió d'entusiasme de la seva cara contrastava clarament amb la malenconia del text.

Tot plegat va durar només un instant. De cop i volta, l'expressió del rostre de Luca va mudar de l'entusiasme a la sorpresa, i va recular un parell de passes de manera que el cos va ensopegar i va aixafar la vitrina que hi havia darrere seu. L'home va continuar llegint com si res, sense aixecar els ulls del llibre mentre els trossets de vidre li plovién al damunt. En les pupil·les dilatades la sorpresa es va transformar en por i els nusets de la mà es van tornar blancs per la força amb què tenia agafat el llibre entre les mans. El cos es balancejava endavant contra la barana en moviments feixucs, gairebé mecànics, i quan va arribar a tocar el passamà, l'estremiment va tombar el got de conyac i el va fer caure del cantell i davallar fent giragonses fins al terra de la planta de sota. La catifa va esmorteir el soroll del vidre en esmicolar-se.

La força de la veu de Luca no havia disminuït, però el ritme era cada cop més irregular i entretallat. El front de l'ancià estava xop de suor i el rostre havia agafat un to rosat a causa de l'esforç. Un parell de gotes de suor van regalimar front avall i van resseguir el llom del nas fins a la punta, des d'on van caure al llibre. El gruix del paper va absorbir les gotes de suor com si haguessin plogut en el llit d'un riu sec.

Luca tenia els ulls del tot esbatanats, atrapats dins el text, i no parpellejava, ni tan sols quan les gotes de suor li entraven als ulls. Les pupil·les seguien implacablement les línies de cada pàgina i, tot i que ho va provar, Luca no podia girar el cap més enllà del suficient que li permetés continuar llegint el llibre que tenia a les mans. Tot el cos va començar a agitar-se violentament i una expressió de dolor va contreure-li el rostre en una ganyota esgarrifosa, que va fer que l'home, de faccions habitualment afables, semblés un boig o un epilèptic en ple atac.

Malgrat les reaccions físiques, la veu de Luca va continuar plañent pel local, balbucejant, de tant en tant interrompuda per una pausa seguida d'un torrent de paraules. Ja no hi havia cap ritme en el que llegia, les frases es tallaven i s'unien sense respectar les normes gramaticals, i l'accent de cada síl·laba era més i més esporàdic a mesura que la velocitat augmentava. Tot i que els mots aïllats podien reconèixer-se com a paraules, la pronunciació i la composició havia deixat de tenir cap sentit, i les frases que pronunciaven les cordes vocals de Luca estaven buides de contingut. El tempo ja no tenia ni cap ni peus i el torrent de paraules ara ja només era interromput per aspiracions desesperades quan els pulmons es quedaven sense aire. Després de cada respiració, acompanyada per un xiulet cada cop més intens, tornaven a brollar paraules i frases dels llavis de Luca com una massa d'aigua que hagués estat estancada temporalment.

El cos s'agitava ara amb tanta força que la barana de fusta, sota la pressió del cos de Luca, va tremolar amb un grinyol estrepitos. La suor li amarava el cos i havia xopat diverses parts de la roba, i al terra encatifat del seu voltant les gotes de suor havien deixat marques fosques i humides.

De sobte, el torrent de paraules es va estroncar i van cessar les convulsions. Els ulls de Luca miraven encara fixament el llibre que tenia a les mans, però l'expressió de pànic s'havia esvaït. La tendresa va envair la mirada de l'italià i la calma li va cobrir el rostre. A poc a poc, el cos envellit es va anar arquejant endavant per damunt la barana, el llibre li va lliscar de les mans suades i va caure, amb les pàgines voletejant, a terra. La barana va cruixir amenaçadorament sota el pes del cos i una secció del passamà es va partir amb un espetec, que va escampar estelles de fusta per tot el local. El cos de Luca es va mantenir un instant immòbil al cantell del replà abans d'abraonar-se inermes al buit i xocar contra el terra de la planta inferior. Els membres flàccids van voleiar sense control a banda i banda del cos, arrossegant prestatges i llibres amb ell dins un núvol de pols.

El cos de Luca va tocar a terra amb un cop sec, entre les prestatgeries d'un passadís estret, i de seguida va quedar sepultat sota un munt de llibres, fustes i pols.

Cada vegada que Jon Campelli tenia un judici, dormia tota la nit neguitós, si és que arribava a aclucar els ulls. Era el cas també d'aquesta nit. Resignat, però, al final es va rendir, es va llevar i es va posar un batí de color blau fosc. Es va arrossegar fins a la cuina, on es va preparar un cafè que va anar xarrupant mentre revisava el manuscrit de les seves conclusions finals. Tot i que ja havia repassat aquelles pàgines diverses vegades el vespre anterior, les va tornar a llegir a consciència, provant en veu alta diferents versions de les mateixes frases. Així, es podia sentir a les quatre de la matinada com una veu clara en un àtic del carreró de Kompagni repetia el mateix paràgraf una vegada i una altra, com un actor que assagés el seu paper.

Un parell d'hores més tard, Jon va recollir el diari de sota la porta de l'entrada i el va fullejar mentre es cruspia l'esmorzar acompanyat per una nova tassa de cafè acabat de fer. El manuscrit sempre era dins el camp visual i més d'un cop va interrompre la ullada al diari per tornar a agafar el manuscrit i llegir un passatge concret, abans de tornar a les notícies del dia i a la llesca de pa.

Cap dels seus col·legues tenia idea de la quantitat d'hores de feina esmerçades a preparar les seves alegacions finals; però, a pesar de la seva relativa joventut, ja era prou conegut precisament perquè dominava aquest art a la perfecció. Com a advocat defensor de només 33 anys, ja tenia fama d'haver-se convertit una mica en un espectacle d'assistència obligada per als seus col·legues, un desafiament per als seus contrincants i una font de recels infundats entre els magistrats de més edat.

És per això que els seus judicis eren força concorreguts i era molt probable que també aquell dia uns quants espectadors traguessin el cap a la sala, malgrat que tot feia pensar que el cas estava resolt per endavant. El client de Jon, un immigrant de segona generació de nom Muhammed Azlan, estava acusat de comerciar amb objectes

robats i, igual que les altres tres acusacions, aquest cop tampoc no hi havia proves. Amb el temps, va anar donant la impressió que la policia tenia ganes de brega, però Muhammed s'ho va prendre amb una calma sorprenent i es va conformar a tornar-s'hi per la via judicial, és a dir, reclamant una indemnització per danys i perjudicis.

Jon es va acabar la tassa de cafè i va anar cap al bany i va obrir l'aixeta de la dutxa. Va deixar que el batí caigués a terra, i mentre esperava que l'aigua sortís calenta, va contemplar el cos al mirall. Amb el polze i l'índex es va pinçar els agafadors una mica més amunt dels malucs i els va inspeccionar de ben a prop, com si fossin dues inflors, com si s'haguessin inflammat durant el curs de la nit. Cinc anys enrere tenia una panxa com una post de planxar, però de manera quasi imperceptible, i malgrat tot el que feia per tal d'evitar-ho, els contorns s'havien anat difuminant gradualment com una marea alta en plena pujada.

A mitjan dutxa, va sonar el mòbil; però Jon es va esbandir el sabó tranquil·lament i va enllestir la resta del ritual matinal, abans d'anar a comprovar la trucada. Era de Muhammed. El client li explicava en un missatge, amb el to gansoner habitual, que havia venut el seu carro i per això necessitava que el portés fins al jutjat. Quan Jon va tornar-li la trucada, comunicava, o sigui que es va conformar a deixar-li un missatge dient-li que ja venia.

A fora, plovia. Jon va fer una correguda fins al cotxe, un Mercedes SL gris metal·litzat, va llançar la cartera al seient de l'acompanyant i tot seguit es va aixoplugar corrents a l'interior del vehicle. A través dels vidres mullats el món de fora semblava que es fongués, les figures amb impermeables de colors es confonien i eren com criatures fantàstiques d'un dibuix infantil. Els eixugaparabrises es van posar en marxa quan va engegar el cotxe i, juntament amb l'aigua, les criatures fantàstiques també van desaparèixer i van ser substituïdes per danesos enfurrunyats que intentaven avançar sota la pluja o s'apinyaven sota els baldaquins.

Condicionat pel temps atmosfèric, el trànsit direcció a Nørrebro es movia molt lentament, i Jon va consultar diverses vegades el rellotge. Arribar tard a un judici no era mai un bon començament, per molt que un tingués el cas de cara, i per a Jon arribar puntual era gairebé

qüestió d'honor. A la fi, es va poder desviar de l'avinguda d'Å i agafar el carrer de Griffenfeld fins al carrer de Sten, on vivia Muhammed. Les construccions del recinte eren de ciment revestit de maó vermell i cada pis tenia o bé jardí o bé balcó. Entre els edificis hi havia grans espais enjardinats amb zones de gespa escarransida, jocs de parc infantil deteriorats d'estar a la intempèrie i bancs menjats pel sol.

Viure en un pis a la planta baixa convertia Muhammed en propietari d'un pati de sis metres quadrats encerclat per una tanca de reixeta de color verd molsa que de ben segur algun dia havia sigut blanca. Tot aquell que anés a visitar Muhammed a casa havia de fer servir la porta del *Parc*, tal com li agradava d'anomenar el seu pati; així és que Jon va travessar la zona enjardinada comunitària i va entrar per la porta del pati, que va grinyolar. Caixes de cartó buides, cartons de llet i paletes: tot ja havia acomplert la seva finalitat i únicament esperaven que el conserge ordenés a Muhammed que ho aviés. Una marquesina que feia tota l'amplada del pis arrecerava de la pluja i funcionava, a més, com a magatzem de més caixes, barrils i una paleta amb pinso per a gos en sacs de vint quilos.

Jon va picar a la finestra de la sala. No va haver d'esperar gaire perquè Muhammed tragués el cap pel vidre en calçotets, samarreta i, el més important, els auriculars del mòbil. Al més pur estil Muhammed, al pit de la samarreta hi deia *Fætter* i a sota hi havia el dibuix d'uns païos com armaris. Li encantava utilitzar els prejudicis més estereotipats en les seves petites provocacions, una mena de passatemps per fer la seva guerra de guerrilles particular contra el diari *Ekstrablads-Danmark*, com li agradava dir. No ho feia mogut pel despit ni per la ràbia en la qual podien caure alguns immigrants, sinó per pura diversió i autoironia.

La porta de la sala es va obrir i Muhammed, amb un somriure als llavis, va convidar Jon a entrar mentre ell continuava la conversa telefònica a través dels auriculars. La llengua que parlava, pel que Jon va poder sentir, era el turc. L'estança en la qual Jon havia entrat tenia per a Muhammed tres finalitats: sala, oficina i magatzem. De vegades podia semblar també que l'espai fos utilitzat com a sauna. En tot cas, sempre hi feia molta calor, probablement perquè Muhammed s'hi pogués passejar en calçotets i samarreta tot l'any.

Muhammed era «el cavaller dels concursos». Aquesta era la denominació que ell mateix feia servir, i que innegablement proporcionava a la seva feina un aire més romàntic del que la naturalesa de la professió li atorgava. El *boom* d'Internet havia generat, entre d'altres, una activitat basada en la idea que un bon mitjà per atreure visitants a les webs era tenir un concurs o una rifa, en la qual els participants podien guanyar productes, diners, viatges i tantes altres coses; fins i tot versions electròniques de butlletes de rasca i guanya i els jocs de casino eren una atracció efectiva, i com que la major part d'aquests concursants no estaven condicionats pel comportament dels jugadors en la vida real, es tenia accés a una infinitat de possibilitats, i cada segon n'hi entraven de nous.

Muhammed es guanyava la vida en diverses ocasions, literalment, participant en tants concursos i sortejos dels quals tingués notícia, sovint sense mirar què s'hi guanyava. Quan els eventuais beneficis no li servien per a res els revenia, per això casa seva semblava el magatzem d'un majorista amb caixes de cartó escampades pertot arreu plenes de detergents, menjar per a l'esmorzar, patates fregides, joguines, llatinades, vins, gasoses, cafè, productes d'higiene i d'altres coses soltes de més volum, com un congelador Atlas, una cuina elèctrica Zanussi, una bicicleta estàtica, un banc de rem i dues barbacoes Weber. Vist des de fora, podia semblar perfectament un magatzem de perista ben assortit, i era també per aquesta raó que sovint acusaven Muhammed que el seu pis fos precisament això.

—Com va, mestre? —va exclamar de sobte Muhammed allargant la mà a Jon. Pel que es veia havia acabat de parlar per telèfon, però un no en podia estar mai del tot segur perquè rares vegades es treia els auriculars de les orelles.

Jon va encaixar-li la mà.

—Jo jaestic —va dir Jon assenyalant amb un gest de cap el cos a mig vestir de Muhammed—. I tu?

—Ei! Jo només he de seure i fer cara d'innocent —va dir Muhammed agitant les mans.

—Doncs potser t'hauries de canviar aquesta samarreta —va proposar Jon amb to sec.

Muhammed va assentir.

El client de Jon va sortir de la sala i l'advocat defensor va mirar al seu voltant buscant un lloc on seure. Va enretirar una caixa de cartó plena de menjar enllaunat que hi havia damunt un sofà de pell marró i va seure amb la cartera a la falda. En un extrem de l'estança hi havia una gran taula de menjador que funcionava com a lloc de treball de Muhammed. Damunt la taula hi havia tres pantalles planes d'ordinador arreglerades, com si fossin làpides. Darrere la taula hi havia una cadira d'oficina de la mida d'una butaca de dentista, i per les moltes manetes que tenia, es podia aventurar un gran ventall de posicions possibles.

—Com portem el tema de la indemnització? —va cridar Muhammed des del dormitori.

—No podem presentar la demanda fins que no guanyem el cas! —va respondre Jon a crits.

Muhammed va aparèixer a la porta, transformat amb una vestidura negra, camisa blanca i sabates enllustrades, i batallant contra el nus d'una corbata gris amb moviments poc avesats.

—Però aquest cop potser cau una bona quantitat —va continuar Jon assenyalant el rostre de Muhammed amb el dit.

Muhammed va abandonar la idea de posar-se la corbata i la va llançar.

—I tant, aquesta vegada hauran d'afluixar una pasta —va dir i va alçar una cella—. Què guanya un poli per hora?

Jon es va encongir d'espatlles com a resposta.

En la darrera visita s'havien personat sis agents de la policia i havien entrat al pis per la força, rebentant la porta principal, sense saber que l'entrada estava plena fins dalt de caixes de llaunes de tomàquet, bolquers Pampier, electrodomèstics de cuina i ampolles de vi. Evidentment no estaven al corrent que els visitants, per aquesta mateixa raó, entraven sempre per la porta del pati, de manera que van interpretar tot aquell terrabastall com un intent de barrar la porta, i la consegüent detenció va ser més violenta del que hauria estat raonable. A Muhammed li havien torçat dues costelles i obert una cella en tirar-lo a terra. La situació no va millorar gens quan vuit amics de Muhammed del barri van entrar en tromba al pis i, segons la policia, els van amenaçar de tal manera que els agents van haver de demanar reforços.

L'endemà, la premsa pregonava l'acció com «la reeixida desarticulació d'una banda de peristes turcs». Tot i que les actuacions efectuades posteriorment el mateix dia demostraven una altra cosa, cap d'ells no s'esperava una disculpa o, senzillament, una nota en el mateix diari.

Muhammed es va ajustar el coll de la camisa i va obrir els braços.

–Què tal?

–Elegant –va ser el comentari de Jon, i es va aixecar–. Anem tirant, doncs?

–Ep! Quiet aquí! –va exclamar Muhammed–. No et puc deixar marxar sense fer-te abans una oferta d'amic –va anar cap a una pila de caixes i va obrir la de dalt de tot–. Què et sembla un parell de bons llibres? –va preguntar, en va treure un parell d'exemplars i els va plantar al nas de Jon–. Te'n faré un bon preu.

A jutjar per les portades, es tractava de novel·les romàntiques de la pitjor estofa, per això Jon els va rebutjar amb un somriure i brandant el cap.

–No, gràcies. Ja no llegeixo –i es va tustar la templa amb l'índex–. De petit en vaig rebre una sobredosi.

–Mmm –va mormolar Muhammed decebut i va llançar els llibres a la caixa–. També hi tinc alguna novel·la negra, fins i tot un parell de dramons judicials, pel que recordo. Què me'n dius? –va mirar Jon de reüll, però l'advocat no va canviar d'opinió.

–I què et sembla un paquet de Tampax? –va preguntar Muhammed animat–. Per a la teva dona, és clar –i va esclafir en una gran riallada–. És que he guanyat el consum de Tampax d'un any en no sé quina revista femenina. El primer premi era un viatge a Tenerife –i va arronsar les espatlles–. No es pot encertar sempre, però el millor de tot plegat és que quan vinguin a lliurar el premi aquesta tarda, faran una foto de l'afortunada guanyadora per al proper número de la revista –va creuar les mans darrere la nuca i va començar a fer moviments circulars amb la cintura–. Així és que ara seré fotomodel –i va tornar a riure.

–Els Tampax d'un any serien una opció a considerar –va dir Jon amb to burleta–. Però no, gràcies. Ara mateix no hi ha cap dona en la meva vida.

–Doncs no ho entenc –va exclamar Muhammed movent el cap–. Amb la teva pinta de *latin lover* no hauries de tenir problemes en aquest sentit.

Jon es va encongir d'espatlles. No tenia la pell tan fosca com Muhammed, però sí tenia un to que no tenien la majoria dels danesos, i a més, els cabells negres com el carbó. Com a mig italià, en canvi, era un pèl més alt, un metre vuitanta, i més pàl·lid del que un es podia esperar, i potser per això mai no havia patit cap forma de racisme, i no cal dir que en absolut per part del sexe contrari.

Muhammed va fer petar els dits i va córrer darrere de les pantalles, on va agafar el ratolí amb una mà i va picar un parell de tecles amb l'altra.

–Però de dones també te'n puc trobar, mestre! Aquí hi ha un concurs que organitza un club nocturn de Copenhaguen on pots guanyar una nit amb la... com es deia ara...?

–Ei, para, para! –va exclamar Jon–. No estic tan desesperat!

Muhammed es va encongir d'espatlles i es va deixar caure a la cadira, que el va abraçar a l'acte.

–És només qüestió de dir-m'ho. Jo els vaig crear un agent per al seu web.

Muhammed tenia estudis d'informàtica, però com tants altres fills d'immigrants de segona generació, no havia trobat feina en un ram on, d'altra banda, hi havia una gran demanda de personal. Malgrat que ell era un programador d'allò més competent, al final va haver d'acceptar que el nom pesava més que les qualificacions, i la millor manera de poder tirar endavant era la d'establir-se pel seu compte. Fer de pizzer estava massa estereotipat fins i tot per al mateix Muhammed, per tant, va decidir que es faria «cavaller dels concursos», cosa que li proporcionava llibertat suficient així com la possibilitat de treure profit de les seves habilitats per crear agents. Els agents de Muhammed eren petits programes informàtics que podien ser instruïts per omplir els formularis dels concursos i inscripcions diverses que trobava per la xarxa. Un cop ensenyat l'agent com ho havia de fer, aquest repetia obedientment el procés i bombejava els noms i les adreces que tenia en el directori i d'aquesta manera augmentaven les possibilitats de guanyar. El directori contenia les dades

dels membres de la seva família, amics, coneguts, veïns, i de tot aquell que hagués pogut convèncer, entre ells, Jon. Per això, un bon dia Jon va rebre la trucada d'una secretària entusiasmada d'una cadena de botigues de joguines, que li anunciava que havia guanyat un cotxet amb pneumàtics tot terreny i capota extraïble.

Com a compensació per aparèixer en el directori de Muhammed, aquest els oferia alguns dels productes que no podia col·locar o generosos descomptes en el que tingués al magatzem.

Muhammed es va alliberar de l'abraçada de la butaca i va assentir en direcció a la porta.

–Au, anem a enllestir això d'una vegada.

Els dos van abandonar el pis de Muhammed i van fer una correguda sota la pluja fins al cotxe de Jon.

–Què li ha passat al teu Peugeot? –va preguntar Jon un cop dins el Mercedes de camí cap al jutjat.

–Al final me'l vaig poder treure de sobre. Malauradament el vaig haver de rebaixar cent mil corones, tot i que en realitat en valia dos-cents mil –Muhammed va arronsar les espatlles–. Són pocs els que s'atreveixen a fer negocis amb un paki.

–Com a sou, no està gens malament.

–I tant, a mi ja m'està bé. A canvi, he de llençar dues paletes de cereals que han caducat. Però al final els comptes quadren.

–I què menges ara? –va preguntar Jon fent broma.

–Buf! Me'n sobra i tot! Fa dues setmanes vaig guanyar cinquanta plats preparats Tulip, o sigui que s'ha acabat això de menjar flocs de blat per sopar.

Com era d'esperar, la sala del judici estava plena a vessar. Una part dels amics de Muhammed eren presents, però també hi havia molts col·legues i coneguts dels anys de carrera. En aquest punt del procés tothom esperava ja les al·legacions finals, les quals marcaven els darrers interrogatoris. Es van realitzar de manera rutinària, sense passió de cap de les parts. Els mateixos jutges semblava que ja giraven avall el polze, mentalment només, és clar. Un tribunal compost per cinc jutges resoldria la sentència, un mètode que no agradava gens

a Jon. Preferia tot un jurat que no estigués condicionat per d'altres casos seus anteriors o per la mateixa persona de Jon.

El fiscal, un home prim i calb de veu reposada, va fer una exposició de conclusions força sòbria i llavors sí que ningú ja no va dubtar de quina seria la sentència. Les proves concloents senzillament no existien i les especulacions restants eren, en el millor dels casos, dubtoses.

Es va fer un gran silenci a la sala quan Jon va demanar de començar el seu discurs. Es va aixecar del seu lloc a poc a poc i es va apropar als jutges. Molts dels seus col·legues improvisaven les conclusions finals, però això no feia per a Jon. La seva exposició estava escrita paraula a paraula en els papers que duia a les mans, i comptades vegades es desviava del que hi duia escrit.

Jon va començar a llegir, però als oients no els va sonar pas com si es tractés de la lectura en veu alta d'un text escrit, i molts ni es van adonar que consultava els papers constantment. El truc estava en una combinació de diverses tècniques que ell mateix havia anat desenvolupant amb el temps. Per exemple, el text estava dividit de manera que pogués aprofitar les pauses naturals per a girar el full, i els diferents apartats estaven estructurats perquè ell pogués trobar ràpidament el punt del text després d'haver-ne desviat la mirada uns instants. També havia trobat algun mètode per canviar de full sense que es notés, ja fos amb un cop d'ull discret o amagat sota algun gest, com un mestre de màgia.

L'objectiu d'una preparació tan acurada i la consulta constant al text era que durant la lectura Jon pogués concentrar-se en la mateixa exposició. Encara que els continguts ja estiguessin fixats, ell sempre podia adequar l'entonació del text als oients, accentuar alguns apartats i atenuar-ne uns altres, acolorir els punts de vista amb més o menys intensitat.

L'única vegada que va intentar explicar les seves tècniques a un col·lega, ho va comparar amb la feina d'un director d'orquestra. En el seu cas, l'instrument era ell mateix, però podia pujar o abaixar el volum dels recursos segons la necessitat i la situació, exactament igual que un director pot fer variar l'experiència auditiva d'una peça musical. El col·lega se'l va quedar mirant com si no hi fos

tot, i des d'aleshores Jon ja no havia tornat a intentar explicar o estendre el seu mètode d'exposició, a pesar que fins aquell moment encara no li havia fallat mai.

Aquest cop, l'efecte tampoc no va faltar a la cita. Als pocs minuts, tothom tenia l'atenció posada en ell, i l'ambient es podia deduir per les cares satisfetes dels amics de Muhammed i en els petits assentiments d'aprovació dels col·legues de Jon. Ell, malgrat estar d'esquena, podia sentir el seu suport, com si estigués jugant a casa. Els jutges es van inclinar endavant, l'actitud impassible s'havia esvaït i els seus ulls seguien l'actuació de Jon amb atenció. En canvi, el fiscal, s'anava enfonsant més i més a la seva cadira, mentre remenava, insegur, els papers que tenia damunt la taula. Duia la derrota escrita a la cara i Jon encara es va veure amb cor d'abordar la investigació policial del cas amb un to carregat d'ironia, que va provocar no poca hilaritat a la sala.

De cop i volta, el tràngol estava superat. Jon acabava de llegir l'última frase dels seus papers i havia romàs un moment en silenci, abans de plegar els papers i tornar al seu lloc, acompanyat per un aplaudiment espontani de la sala, i que els jutges cridessin a l'ordre.

El seu client li va donar un copet a l'espatlla.

—Tot un Perry Mason —va xiuxiuejar Muhammed amb un somriure. Jon li va picar l'ullet, però va mantenir una expressió neutra a la cara.

Els jutges es van retirar per deliberar, mentre la resta de la sala es dissolia, a poc a poc i amb reticències, com una classe de nens petits després d'una excursió. El fiscal es va acostar vacil·lant al seu contrincant i va allargar la mà a Jon amb un gest de reconeixement amb el cap. Mentre Muhammed es reunia amb els seus amics, que el van rebre a crits, Jon va recollir els papers que tenia escampats i els va endreçar en dues piles perfectes.

—Felicitats, Campelli! —va pronunciar una veu ronca darrere d'ell, i va sentir un copet a l'espatlla. Es va girar i va topar de cara amb un dels tres propietaris del bufet d'advocats, Frank Halbech.

Igual que Jon, l'home anava vestit amb un tern negre, un Valentino pel que Jon va poder deduir; però era la manicura el que evidenciava que aquell home no s'esllomava treballant, sinó que tenia

gent que ho feia per ell. Era copropietari del bufet d'advocats des de feia cinc anys, a l'edat de quaranta-cinc, i si havia de jutjar pel seu aspecte, es dedicava a passar el temps entre els salons de bellesa, el solàrium i el gimnàs.

—Un cas clar, però unes bones conclusions —va dir Halbech i li va allargar la mà. Jon la va encaixar. Halbech es va inclinar endavant cap a Jon sense deixar-la anar.

—Aquest Steiner està a punt d'ensorrar-se —va xiuxiuejar i va fer un gest de cap en direcció al fiscal.

Jon va assentir.

—Aquest cas no hauria d'haver arribat als tribunals —va respondre Jon xiuxiuejant també.

Halbech es va posar dret, va deixar anar la mà de Jon i va recular un petit pas enrere com si el volgués sondejar amb la mirada. L'home va clavar els ulls de color gris blavós en Jon, examinant-lo, mentre els seus llavis esbossaven un lleu somriure.

—Què hi diries tu a un repte, Campelli? Un cas que t'anés que ni pintat?

—No ho dubtaria gens —va contestar Campelli sense vacil·lar.

Halbech va assentir satisfet.

—Ja hi comptava. Fas cara de ser dels que no s'arronsa davant d'un repte, un home capaç d'agafar el bou per les banyes quan cal —va apuntar Jon amb els dits posats en forma de pistola—. El cas Remer és teu —i va estirar els llavis en un gran somriure—. Passa pel meu despatx demà, i en parlem.

Abans que Jon tingués temps de reaccionar, Halbech ja havia girat cua i a pas resolutiu havia enfilat el camí cap a la sortida. Jon el va seguir amb la mirada, desconcertat, fins que un homenet robust amb un tern gris clar se li va plantar al davant i li va tapar la vista.

—Ui, aquest no era en Halbech? —va preguntar l'home girant el cap ara vers Jon ara vers Halbech, mentre aquest sortia de la sala. L'homenet era un col·lega de Jon, Anders Hellstrøm, especialista en casos de trànsit i fan dels pubs irlandesos i la Guinness.

—Ni més ni menys —va contestar Jon absent.

—Increïble! No recordo quan el vaig veure per última vegada en un jutjat —va dir Hellstrøm impressionat—. I què carai volia?

–De fet, no n'estic del tot segur –va dir Jon pensarós–. Però m'ha donat el cas Remer.

Hellstrøm se'l va mirar, incrèdul.

–El Remer? –va xiular fluixet i va mirar Jon compadint-lo–. Una de dues, o et vol fer d'or o prova d'ensorrar-te.

–Gràcies pel suport –va dir Jon secament i amb un somriure malèvol.

–Ja veuràs quan els altres ho sàpiguen –va dir Hellstrøm, fregant-se les mans i sotjant el seu voltant–. Has fet una exposició collonuda, Jon –va afegir, abans de fer mitja volta i encaminar-se cap a l'extrem més allunyat de la sala, on hi havia un grup de col·legues seus.

Jon necessitava una mica d'aire fresc. Tenia la sensació que tenia tots els ulls de la sala posats al clatell a pesar que la seva actuació ja hagués finalitzat, i es va obrir pas cap a la sortida acompanyat per felicitacions i copets a l'espatlla. Un moment més tard ja era a fora, a les escales de l'edifici del jutjat. Havia parat de ploure i algunes clarianes entre els núvols d'un gris clar deixaven al descobert retalls de color blau. Va enfonsar les mans a les butxaques i va respirar fondo.

El cas Remer era un cas de desfalcament de classe alta. El protagonista, Otto Remer, estava acusat de buidar poc menys de cent cinquanta empreses en uns quants anys. No hi havia cap dubte que el que l'home havia fet era moralment problemàtic, però no era tan segur que fos directament il·legal. El cas ja feia tres anys que durava i entre els que hi treballaven hi havia un ampli consens que el volum d'informació i la complexitat del cas havia assolit la massa crítica perquè el cas tingués ja consciència i vida pròpia.

El sumari del cas tenia un arxiu individual, així com els diversos advocats que hi anaven passant comptaven amb una cel·la «Remer» especial, on podien treballar sense que els destorbessin. Era un cas per guanyar-lo o morir-se en l'intent i, fins aquell moment, els advocats que s'hi havien enfrontat havien fracassat. Per contra, un final reeixit del cas comportaria amb tota seguretat una oferta per passar a ser copropietari del bufet. Aquest era, si més no, el rumor que corria entre els advocats.

Les piles de papers i la complexitat del cas Remer no eren els únics desafiaments. L'home mateix, Otto Remer, era també, pel que deien, poc menys que un suplici. Més d'un col·lega s'havia rendit i renunciat a col·laborar amb ell, perquè a l'home no li agradaven ni els advocats ni passar-los documentació sobre les seves transaccions. No tenia cap mena de mirament atesa la gravetat del cas i no s'estava de fer escapades a la neu o marxar de viatge de negocis en les fases crítiques del procés.

L'aire encara era humit i fred després de la pluja i Jon tremolava dins l'americana prima. Dos homes en mànigues de camisa van sortir de l'edifici per fumar. Van encendre els cigarrets, que inhalaven amb avidesa mentre saltironejaven amunt i avall per no agafar fred.

Va sonar un mòbil i Jon va ficar la mà a la butxaca interior per inèrcia. No era el seu telèfon el que sonava, però va poder constatar que tenia tres trucades del mateix número, totes d'aquell mateix matí. Sense mirar la pantalleta, va marcar la més que sabuda combinació de tecles que li donava accés al contestador.

Va escoltar amb una curiositat creixent el missatge que li havien deixat gravat. Era de l'agent Olsen de la policia criminal, qui, amb un to formal, li explicava que era una trucada en referència al pare de Jon, Luca Campelli. Jon va arrufar les celles. Prou que estava acostumat a rebre trucades de la policia, però no encertava a endevinar quina relació podia haver-hi amb el seu pare.

Abans que tingués temps de tornar la trucada, va sortir un bidell dels jutjats a cridar-lo. Els jutges ja havien enllestit la deliberació.

Davant d'una sala que ja havia quedat mig buida, els jutges van anunciar el que tothom ja sabia per endavant, que no hi havia cap causa real contra Muhammed i que totes i cadascuna de les acusacions quedaven sobresegudes. Els amics de Muhammed que encara eren a la sala van cridar d'alegria i Muhammed va encaixar la mà a Jon i la va sacsejar amb força.

—Així es fa, Lawman —va dir satisfet.

Jon li va respondre amb un somriure i va fer un gest amb el cap en direcció als espectadors exaltats.

–T'he de portar a casa o te'n vas a celebrar-ho amb el teu club de fans?

–Com que de totes maneres has d'agafar el cotxe, aprofitaré i vindré amb tu –va dir el seu client–. Tu i jo som dels que els toca pensar!

Jon va començar a recollir els papers. Alguns col·legues i coneguts se li van acostar per felicitar-lo pel resultat i Jon va haver de declinar diverses invitacions per anar a esmorzar. Normalment era ell qui convidava després d'una victòria, però en aquest cas no sentia aquell excés d'energia que sempre l'acompanyava. La trobada amb el propietari del bufet havia sigut massa insòlita perquè es pogués concentrar en celebracions.

Potser Muhammed havia notat alguna cosa en l'ambient, quan en el cotxe va dir: –Ei! Que els hem guanyat! –i va clavar un cop a l'espatlla de Jon fent broma.

–Sí, sí, perdona –va dir Jon somrient–. És que estic una mica cansat.

L'explicació de Jon va complaure Muhammed, que va començar a parlar del judici per les indemnitzacions; quants diners podien demanar pels danys de la porta del pis, en compensació per la cella oberta, i de si podien demanar diners per les màcules en la reputació que ell tenia en el barri.

Jon li contestava amb rèpliques breus, mentre es dirigia cap a Nørrebro. Quan ja estaven arribant, va sonar el mòbil i Jon es va posar els auriculars i va agafar la trucada. A l'altra banda, Olsen, l'agent de la policia criminal, es va presentar i va explicar el motiu de la seva trucada. Jon escoltava la veu monòtona de l'home i contestava escaridament, més que res per fer saber a l'altre que encara era a l'auricular.

Acabada la conversa, es va treure els auriculars i un sospir es va escapar dels seus llavis.

–Un altre fan? –va preguntar Muhammed mirant el conductor de reüll.

Jon va brandar el cap.

–No exactament. El meu pare és mort.

Luca seria enterrat al Cementiri Auxiliar entre els grans escriptors danesos, de la mateixa manera que havia passat la vida entre les seves obres.

Jon va arribar a l'últim moment i va ser rebut per un Iversen visiblement nerviós, que l'esperava a la grava de l'entrada a la capella. Jon va reconèixer a l'acte l'ajudant del pare a Libri di Luca durant molts anys. Havien parlat per telèfon uns dies enrere. Iversen era qui havia trobat Luca al matí a la botiga, mort d'un atac de cor, i també havia estat ell qui s'havia fet càrrec de les qüestions pràctiques de l'enterrament. Era l'home que sempre acabava resolent-ho tot i assumia les obligacions amb una gran predisposició.

Quan Jon, de petit, passava per la llibreria, sempre aconseguia convèncer Iversen perquè li llegís un conte quan Luca no tenia temps o havia sortit a fer un encàrrec. En el decurs dels darrers quinze anys, Iversen s'havia tornat més canós, tenia les galtes més plenes i els vidres de les ulleres eren més gruixuts, però conservava el mateix somriure càlid, el mateix que va esbossar en veure Jon amb la cartera sota el braç dirigint-se amb pas apressat cap a qui l'estava esperant.

–M'alegro que hagi vingut, Jon –va dir Iversen estrenyent-li la mà afectuosament.

–Hola, Iversen. Quant de temps, eh? –va contestar Jon.

Iversen va assentir.

–Sí, com has crescut, ganàpia –va dir rient–. L'última vegada que ens vam veure no eres més alt que els quatre volums del *Diccionari Enciclopèdic* de Gyldendal –va deixar anar la mà de Jon i la va col·locar a l'espatlla, com per demostrar com d'alt s'havia fet–. Però això està a punt de començar –va dir amb un somriure de disculpa–. Ja parlarem en acabat –l'expressió dels seus ulls es va tornar seriosa–. És important que després parlem.

–I és clar que sí –va dir Jon entrant primer a la capella.

Per a sorpresa seva, la nau estava gairebé plena. Els bancs estaven ocupats per gent de totes les edats, des de nadons que ploriquejaven i les seves mares fins a vells arrugats que pel seu aspecte es podria pensar que la cerimònia era per a ells. Pel que Jon sabia, l'únic contacte que Luca tenia amb el món exterior, al marge de la botiga, era un club d'amics d'Itàlia; però la concurrència era una barreja heterogènia de gent que no feien cara de tenir arrels italianes directes.

Tots els ulls i una remor creixent van seguir els dos homes quan aquests van avançar pel passadís central fins als dos llocs buits de la primera fila. A terra, davant l'altar, hi havia un taüt lacat blanc envoltat de corones de flors i rams que s'allargaven passadís avall com un riu de colors. La corona que Jon havia demanat a la seva secretària que comprés, estava damunt la tapa del taüt. En la cinta, es podia llegir senzillament «Jon».

Un cop asseguts, Jon es va inclinar cap a Iversen.

—Qui és tota aquesta gent?

Iversen va callar uns instants abans de respondre.

—Amics de Libri di Luca —va xiuxiuejar.

Jon va obrir uns ulls com unes taronges.

—Doncs el negoci deu rutllar la mar de bé —va constatar en veu baixa, i va fer una ullada al seu voltant. Va comptar que devia haver-hi un centenar de persones pel cap baix.

Sí que recordava els clients habituals que entraven a la botiga quan era petit, però que fossin tants i que se sentissin obligats a assistir a l'enterrament, l'havia deixat de pedra. Els clients que recordava millor eren personatges peculiars, uns paios míseros que es gastaven els diners en llibres i catàlegs en compte de comprar menjar i roba. Es podien passar hores rondant per la llibreria sense comprar res i moltes vegades tornaven l'endemà o l'altre, per inspeccionar les mateixes lleixes i prestatgeries, com si controlessin el moment exacte que els fruits són madurs i a punt per poder ser collits.

Un capellà va entrar a la capella arrossegant la capa brodada i es va encaminar cap al faristol, situat a l'altre cantó del taüt. Els murmuris que planaven per la sala van anar callant i la cerimònia va començar. El capellà va fer oscil·lar l'encenser vers els assistents i una flaire discreta de fum es va escampar per la nau. En acabat, la

veu calmosa del capellà va omplir la nau amb paraules sobre hospitalitat, alleujament, preocupar-se pels altres, compartir vivències i valors fonamentals de la vida com l'art i la literatura.

—Luca era garant d'aquests valors —va sermonejar el capellà—. Un home d'una gran calidesa, saviesa i hospitalitat.

Jon tenia la mirada clavada al seu davant. A la seva esquena pressentia els assentiments de cap empàtics dels altres, els sanglots gairebé inaudibles i les llàgrimes que pressionaven per sortir; però ell tenia els ulls secs. Recordava un altre enterrament, que havia anat d'una manera ben diferent; un enterrament en què, amb deu anys que tenia, havia hagut de sortir de l'església i una tieta llunyana havia provat de consolar-lo enmig d'un fred hivernal incisiu. Aquell cop l'enterrament era el de la seva mare, morta en una edat massa jove a parer de tothom. La resposta del perquè no la va tenir fins anys més tard, i no va ser un perquè existencial, sinó la raó crua, desmaquillada: Marianne, la mare de Jon i la dona danesa de Luca, s'havia suïcidat llançant-se al buit per una finestra des d'un cinquè pis. Si va ser el fred que feia a fora de l'església o la desesperació el que aquell dia va tallar-li el plor amb un quequeig que li punyia el cor, no ho va aclarir mai; però l'experiència de no poder respirar se li havia quedat gravada per a sempre i d'aleshores ençà mai més no havia posat els peus en un enterrament.

Per ordre del capellà, els presents van cantar un parell de psalms, prèviament escollits, abans de donar la paraula a Iversen. El fidel ajudant i amic de Luca va recollir un munt de llibres que hi havia a terra, sota el banc, i es va alçar. Va passar entre les corones de flors del terra i es va dirigir al faristol. Un cop situat, va deixar anar la pila de llibres des d'un parell de centímetres per damunt de la superfície, de manera que van caure amb un cop sec i sonor. Això va provocar alguns riures esparsos i l'ambient es va destensar per necessitat, gràcies també a l'entonació grandiloqüent dels psalms.

El parlament d'Iversen va ser un comiat divertit a l'home amb qui havia compartit els darrers quaranta anys, trufat d'anècdotes fruit de la seva amistat i amb la lectura de passatges de les obres que havia portat. Amb la mateixa precisió que quan llegia els contes a Jon quan era petit, Iversen va captivar el públic amb una lectura vívida

de la *Divina Comèdia*, una de les obres preferides de Luca, i va continuar amb fragments dels grans clàssics, que pel que semblava, tots els de la sala se sabien de memòria. Malgrat que Jon no havia llegit totes aquelles obres, es va sentir atret per la interpretació que en feia Iversen, i tot d'imatges garratibades van passar rabents pels llenços del seu interior, exactament igual que quan s'asseia a la falda d'Iversen a la butaca de pell de Libri di Luca i escoltava històries de vaquers, de cavallers o d'astronautes. Si tancava els ulls, gairebé podia sentir l'olor de la pols de la llibreria de vell i escoltar la calma que, entre les prestatgeries de la botiga, se sentia com en cap altre lloc.

Un cop Iversen va finalitzar el parlament, es va sentir algun aplaudiment aïllat i espontani fins que el seu autor va recordar on era i va emmudir. El capellà va tornar a prendre possessió del faristol i va insistir a cantar encara un últim psalm abans del comiat. Jon va seguir el text en el llibre de psalms però no va participar en els cants, al contrari d'Iversen, que bramulava sense cap vergonya al seu costat. Per uns instants, Jon va especular si havia de tenir mala consciència per no participar-hi més, però ho va negar mentalment tot dirigint la mirada cap al sostre. Sens dubte hi hauria algú entre els presents que es preguntaria coses, o potser fins i tot es pensava que era un arrogant, però en tot cas era problema seu. Ells no sabien res de res. Per part d'ell, era qüestió d'enllestir tot allò i sortir a respirar aire fresc.

Quan el psalm va acabar, Jon va ser un dels primers en alçar-se.

A fora, els assistents es van repartir en diferents grups i Jon es va mantenir a prop d'Iversen, que era l'única persona que coneixia. Ràpidament van ser acompanyats per altra gent que va elogiar Iversen pel seu parlament i va expressar el condol a Jon. Pel que es veia, tothom estava al corrent de qui era ell i alhora ell percebia una certa curiositat en els que anava saludant, com si no haguessin comptat pas que ell aparegués.

—Ets clavat a ell—va dir un home de mitjana edat en cadira de rodes amb tota naturalitat. Es va presentar com a William Kortmann i Jon es va fixar que la cadira de rodes era tota negra, fins i tot els radis de les rodes eren negres—. És curiós que ell no n'expliqués res—va continuar Kortmann, però va callar en sec, quan es va adonar

de l'expressió de sorpresa de Jon—. Bé, però nosaltres hauríem d'anar tirant —va dir girat en direcció a un home amb vestit fosc que estava tot sol un parell de metres enllà. Com si li hagués llegit el pensament, l'home es va girar en aquell moment i es va encaminar cap a ells.

—Ja ens tornarem a veure —va dir l'home de la cadira de rodes—. M'alegro molt de tornar a treballar amb un Campelli.

Abans que Jon tingués temps de respondre, la cadira de Kortmann ja s'havia girat i l'home va ser allunyat de la capella pel seu acompanyant.

—De què va això? —va preguntar Jon a Iversen.

Iversen va fer una ganyota.

—Sí, bé... era un del... Club de Lectura —va dir vacil·lant.

—Però, i el treball aquest que ha esmentat? —va insistir Jon.

—Vine, anem a fer un tomb —va proposar Iversen de pressa i se'l va endur d'allà.

Es van allunyar de la zona de grava i van entrar al cementiri. El sol de tardor era baix i llançava raigs esmolats a través de les branques dels arbres que formaven tot de dibuixos sinuosos en les làpides que tenien al davant. Van caminar una estona en silenci. Hi havia una calma absoluta en la part antiga del cementiri, on els arbustos estaven tan atapeïts que no es podia veure res a través, tot i que les fulles ja havien començat a caure.

—Al teu pare l'apassionava venir aquí —va dir Iversen agafant aire.

Jon va assentir.

—Ho sé. Una vegada el vaig acompanyar en un dels seus passejos. Jo devia tenir uns nou anys, en tot cas va ser abans de... —Jon va emmudir i es va ajupir per recollir un gla de terra. El va fer girar entre els dits abans de continuar—. Jo jugava que era un agent secret i el seguia d'amagat, i m'imaginava que ell es trobava amb d'altres espies als quals passava informació —Jon es va escurar el coll i va llençar el gla—. Potser vaig quedar una mica desil·lusionat. Ell no s'havia proposat res més que fer una volta entre les tombes. De tant en tant, s'aturava, alguna vegada s'asseia a llegir un llibre que havia portat i que llegia en veu alta per als morts.

—Ja fa per ell, això —va dir Iversen amb un lleu somriure—. Sempre buscant un públic on fos!

–No en sabia res, d'això –va dir Jon secament.

Havien arribat al mur que resseguia tot el carrer de Nørrebro, on les hores creixien salvatges i cobrien les tombes al llarg del mur com una nevada verda.

–Suposo que tens clar que tu heretaràs la llibreria, oi? –va preguntar Iversen sense desviar la mirada de la làpida que tenia enfront.

Jon es va aturar i va llançar una llambregada a Iversen, que va fer un parell de passos més abans d'aturar-se i girar-se.

–No hi ha cap testament escrit, i com a únic familiar, n'ets l'hereu universal –va dir Iversen amb la mirada clavada en Jon. No hi havia cap ombra d'amargor ni d'enveja en els ulls de l'ancià, més aviat expressaven preocupació o neguit.

–Ni m'havia passat pel cap –va exclamar Jon–. És això al que es referia en Kortmann quan ha dit que ens tornariem a veure?

Iversen va assentir.

–Més o menys, sí.

Jon va escapar de la mirada d'Iversen i van continuar caminant.

–Estava convençut que Luca t'ho havia deixat tot a tu –va dir Jon estranyat.

Iversen va arronsar les espatlles.

–Potser el teu pare tenia l'esperança que algun dia voldries tornar –va proposar.

–Que *jo* voldria tornar? –va exclamar Jon–. Si no em falla la memòria, va ser ell qui no va voler saber res de mi l'última vegada que m'hi vaig posar en contacte.

–Jo crec... No, jo estic convençut que tenia una bona raó.

Havien arribat al final del mur i es van dirigir cap a la portalada del carrer de Jagt, on van tombar a la dreta, en direcció a la rotonda. El trànsit de fora contrastava agradablement amb el silenci del cementiri.

–Jo no vull saber-ne res –va dir Jon resolut quan van tombar avall, pel carrer de Nørrebro, de tornada a la capella–. No hi ha cap problema, tinc bons contactes amb advocats que poden arreglar aquesta mena de papers. Tu has estat sempre la persona idònia per prendre el relleu de la llibreria.

Iversen es va escurar la gola, per tal de poder parlar per damunt del bronzit del trànsit.

–És un gest molt bonic per part teva, Jon. Però no ho puc acceptar.

–I tant que pots! –va exclamar Jon–. Ens ho deus tant a Luca com a mi.

–Potser sí –va admetre Iversen–. Però la llibreria no ho és tot. L'herència del teu pare és més que un establiment ple de llibres vells.

–Són diners?

Iversen va brandar el cap enèrgicament.

–No, no, no té res a veure amb això, t'ho puc ben assegurar.

–Vinga, Iversen! No em facis jugar a les endevinalles el dia del seu enterrament! –va dir Jon incapaç d'amagar la seva irritació.

Iversen es va aturar i va posar una mà a l'espatlla de Jon.

–Em sap molt de greu, Jon. Però no te'n puc dir res més ara. La decisió no depèn únicament de mi.

Jon va escrutar detingudament l'home que tenia davant seu. Darrere aquelles ulleres de la Seguretat Social l'expressió dels seus ulls blaus era seriosa i compassiva alhora. Jon va arronsar les espatlles.

–Molt bé, Iversen. Sigui el que sigui el que porteu entre mans, pot esperar fins que trobem un moment més adequat. De totes maneres, no crec que quedi massa bé discutir una herència en un enterrament, oi?

Iversen va assentir alleujat i el va sacsejar amistosament per les espatlles.

–Tens tota la raó! Només volia assegurar-me que tenies clar que la cosa no acaba aquí, que hi ha un epíleg. Trobem-nos a la botiga un dia d'aquests perquè ho puguem aclarir tot plegat.

Havien arribat a la cruïlla entre els carrers de Nørrebro i Kapel, i Iversen va fer el gest de tornar a la capella. Jon es va aturar i va assenyalar un bar que hi havia a l'altra banda del carrer.

–Vaig a prendre una copa. Vols venir? –va preguntar–. Tinc entès que forma part dels enterraments.

–No, gràcies –va contestar Iversen–. Farem una petita trobada a la llibreria. No cal dir que hi seràs ben rebut.

Jon va refusar l'ofertament amb el cap.

—Gràcies de totes maneres. Ja ens veurem, Iversen.

Es van donar la mà, i tot seguit Jon va travessar el carrer i va entrar a La Copa Neta.

No eren encara les dues de la tarda, però l'ambient ja estava carregat de fum i els clients habituals feia hores que hi eren: els seus cossos s'havien fos amb les cadires de la barra en una mena de simbiosi voluntària. Li van adreçar un cop d'ull però de seguida van considerar explícitament que no era gens interessant, i van tornar a la seva cervesa.

Jon va demanar una cervesa de barril i va seure en una taula de fusta massissa, amb tota certesa per les taques de cervesa que mai no eixugava ningú, i il·luminada per una làmpada de coure mandrosa situada just per sobre de les boires de fum. En una taula enfront de la seva seia un home sec com un os, de pell pàl·lida, nas aguilenc i grenyut. La jaqueta que duia tenia pedaços a les mànigues i la camisa de sota estava arrugada i era de tot menys neta. A la taula, al seu davant, hi havia una ampolla de Porter.

Jon va saludar l'home amb un breu gest de cap, però de seguida va treure la carpeta del cas Remer de la cartera per no donar peu a perllongar el contacte. Va fer un glop de cervesa i va examinar aquell arxivador anònim. Feia tres dies que havia passat pel despatx de Frank Halbech, on li havia estat adjudicat el cas Remer oficialment. Halbech havia de saber la fama que el cas tenia, però no va permetre que se li notés i li va traspasar més aviat com si es tractés del furt d'una bicicleta o una disputa veïnal. L'adjudicació en si va consistir en el fet que Halbech va llançar un manyoc de claus damunt la taula, davant de Jon. Les claus estaven lligades amb un clauer adornat amb la figura d'un barrufet, el Barrufet Savi, i donava accés al despatx separat que incloïa el cas i les fileres d'arxivadors que hi havia rere la porta. La idea general sobre el cas en si, se l'hauria de fer ell solet. D'altra banda, Halbech estava més interessat a saber quins professors havia tingut Jon durant la carrera, i fins a quin punt la mort del seu pare influiria en la seva feina. Jon li havia assegurat que la mort de Luca no tindria cap incidència en el seu rendiment professional.

Jon va obrir la carpeta que tenia al davant i va fer una ullada a les dues primeres pàgines. Eren l'intent del seu predecessor per resumir el cas, però Jon sabia que no s'alliberaria de llegir de cap a cap el vastíssim material comprès en els milers de pàgines que el Barrufet Savi custodiava.

Pocs moments després que Jon comencés a submergir-se en els informes de les audiències i els interrogatoris, l'home de la Porter va començar a moure's a la cadira, inquiet i remugant. Jon va aixecar la vista i les mirades es van creuar. Era evident que no era la primera cervesa que es prenia; tenia els ulls vermellosos i entelats.

Jon va desviar la mirada, va xarrupar la cervesa i va reprendre la lectura.

–Escolta, et penses que això és una sala de lectura?

Astorat, Jon va mirar amunt i va veure l'home de la Porter que, amb un índex torçat, deixava ben clar que era a Jon a qui estava parlant.

–T'he preguntat si et penses que això és una sala de lectura.

–No, és clar que no –va contestar ell desconcertat–. Però no molesto ningú si no llegeixo en veu alta, suposo? –Jon va somriure amistosament.

–És precisament el que estàs fent –va exclamar l'home i va posar l'índex sobre la taula–. La lectura pot arribar a molestar i molt, pot ser directament perillosa –va fer el gest de fer un glop de cervesa, però es va fer enrere a mig moviment–. I no només pels que llegeixen, sinó també per tots els que estan al seu voltant... la lectura passiva no és cap broma!

L'home de la Porter se la va beure, finalment. Incapaç d'endevinar quina resposta podia satisfer aquell home, Jon va fer el mateix.

–Imagina't que tots els que estan al teu voltant es dediquessin a llegir sense parar –va continuar l'home després d'haver deixat l'ampolla d'un cop a la taula–. Totes les paraules i frases formulades flotarien per l'aire com flocs de neu en una tempesta– l'home va alçar les mans i va començar a moure-les com un remolí–. Es barrejarien les unes amb les altres, s'enganyarien en frases incomprendibles, es dividrien per després tornar-se a unir en nous mots

i nous passatges, que et farien parar boig quan intentessis trobar cap sentit o lògica, on de fet res no tindria sentit.

–No m’ha passat mai res semblant –va temptejar Jon, caut.

–Ja! –va exclamar l’home secament–. Això és perquè no pares bé l’orella. I un cop has après a escoltar, ja estàs perdut. Estàs condemnat a viure amb les veus dels llibres la resta de la teva vida, tant si vols com si no. No pots triar. Els poemes més bonics, les novel·les d’èxit i tota aquesta porqueria que tens al davant, tot s’abarrota i empesta l’aire del teu entorn –l’home de la Porter va esbufegar i va fer un glop.

Jon va assenyalar la carpeta que tenia al davant.

–Dius que això t’està parlant ara mateix?

L’home va somriure condescendent.

–Els textos sense un lector no diuen res. Han de tenir un lector, però així també parlen certament. Sí, canten, xiuxiuegen i criden –es va inclinar damunt la taula d’una revolada, que va estar a punt de fer tombar l’ampolla–. Imaginàt que estàs en una sala de lectura –va dir i va fer una pausa per deixar que la imatge penetrés–. Tot plegat es pot convertir en una olla de grills. Terrible! –es va deixar caure d’esquena contra el respatller de la cadira i va escutar Jon amb els seus ulls vermells.

–Però aquí no deus sentir veus, suposo? –va preguntar Jon.

L’home de la Porter va ignorar el sarcasme i va obrir els braços.

–Aquest és el meu racó de pau. Aquí no hi ha molts lectors, com pots veure –va arrambar la Porter i va apuntar cap a Jon amb el coll de l’ampolla–. Fins que has arribat tu, és clar –va afegir i es va endur la cervesa als llavis.

–Em sap greu –va dir Jon.

–Bah! De totes maneres no entens res de res tu –va rondinar l’home i es va aixecar, encara amb l’ampolla a la mà–. Ja pots llegir el que vulguis –va tentinejar una mica, abans de posar-se en marxa–. Jo me’n vaig.

Quan va passar pel costat de Jon en direcció a la barra, va engegar sense que a penes se’l sentís: –El teu pare ho entenia.

Estupefacte, Jon es va quedar mirant l’home, que va deixar l’ampolla a la barra d’un cop i es va dirigir a la porta arrossegant els peus.

L'endemà de l'enterrament, Jon es va decidir a visitar Libri di Luca després de quinze anys de distanciament. En el decurs dels anys, hi havia passat pel davant diverses vegades, i sempre semblava que estigués obert, fins i tot tard al vespre. Algun cop havia entrellucat Luca rere els vidres, atrafegat darrere el mostrador o arreglant els llibres exposats a l'aparador.

Les campanetes de la porta eren, sens dubte, les mateixes que l'última vegada que hi havia estat i el seu so li va donar la benvinguda com si fos un familiar llunyà que torna a casa. No hi havia ningú a la botiga, i tanmateix va ser rebut per cares molt conegudes: les llargues fileres de prestatges, l'aranya del sostre, els llums de les vitrines al replà i la vella caixa xapada en plata dalt del mostrador. Jon va romandre quiet a la porta, respirant l'aire de la llibreria. No va poder reprimir el somriure malèvol que es va formar en el seu rostre.

Durant els anys anteriors a la mort de la seva mare, la llibreria havia estat el seu lloc preferit. Quan Luca i Iversen estaven massa enfeïnats per llegir-li res, s'entretenia fent d'explorador per la botiga i vivint aventures entre els llibres que les hi suggerien. Així, l'escala es convertia de sobte en una muntanya que havia d'escalar, les prestatgeries eren gratacels en una ciutat futurista i el replà el pont de comandament d'un vaixell pirata.

Però el que recordava més clarament eren les moltes hores que Iversen o Luca li llegien aquelles històries, asseguts a la butaca verda de darrere el taulell amb Jon a la falda o a terra, davant seu. Durant aquelles estones era testimoni de contes fantàstics, les imatges dels quals encara avui podia recrear.

La llibreria de vell estava exactament tal com la recordava, a excepció de dues coses: una part de la barana del vaixell pirata havia estat substituïda per un nou tros de fusta clara i fresca, i damunt el taulell fosc hi havia un ram de tulipes blanques. Les dues

novetats destacaven en l'atmosfera encalmada del local, com si es tractés de la imatge d'un exercici l'objectiu del qual fos endevinar què hi desentonava.

—Vindrà de seguida —es va sentir tot d'una rere seu.

Jon va fer un bot i es va girar cap a la veu. Mig amagada rere un prestatge del fons, hi havia una dona pèl-roja amb un jersei negre i una faldilla llarga de color bordeus. La mà, reposada al cantell del prestatge, li ocultava la boca i la punta del nas. L'única part visible de la cara eren els cabells vermells i un ull verd brillant que l'observava amb fredor.

Jon la va saludar amb el cap i tot just estava a punt de dir alguna cosa com a resposta, quan ella es va esmunyir rere el prestatge. A la part del davant de la botiga hi havia una taula allargada, on hi havia exposats els llibres acabats d'arribar. Amb l'excusa de fer una ullada a les novetats, Jon va resseguir tota la taula en direcció al prestatge, rere el qual la dona s'havia fet fonedissa. Ja havia arribat a mig passadís, i com que ella estava d'esquena, va poder veure que duia la cabellera vermella lligada en una cua de cavall que li arribava a mitja esquena. A passets lleugers i felins, la dona recorria el passadís examinant les lleixes i fregant els lloms dels llibres amb el tou dels dits, com si desxifrés un escrit en braille o hi busqués rugositats. No feia l'efecte que estigués llegint els títols dels llibres que anava passant, més aviat semblava un cec orientant-se en un terreny conegut. Es va aturar un parell de vegades per posar el palmell de la mà obert sobre el llom d'un llibre com si volgués absorbir-ne les històries que amagava. Al final del passadís, la dona va tombar la cantonada; però va tenir temps de llançar una llambrugada a Jon, abans de tornar a desaparèixer de la seva vista.

Jon va tornar a dirigir l'atenció als llibres que tenia al davant. Era un conjunt bigarrat d'obres literàries i científiques tant de tapa dura com de butxaca. Alguns exemplars eren com nous, verges, sense cap esgarrinxada ni cap arruga, mentre que d'altres a simple vista ja es veia que se'ls havien endut a la platja o a fer llargs viatges motxillers.

Fins que Jon no va ser prou gran per llegir seriosament, una de les seves ocupacions predilectes era la de revisar els llibres nous que arribaven buscant-hi punts de lectura. Es va convertir en una dèria

col·leccionista, de la mateixa manera que n'hi ha d'altres de segells o monedes, i la diversitat era gairebé igual de rica. Hi havia punts de lectura absolutament oficials: trossos de paper rectangulars, estampats amb un motiu que tenia –o no– relació amb el llibre mateix; també n'hi havia de més neutres: bocins de paper en blanc, cordills, gomes elàstiques o bitllets; d'altres punts explicaven indirectament alguna cosa dels hàbits o interessos del lector, un rebut, un abonament del bus, una entrada de cinema o de teatre, un tiquet de compra, un gir postal o un retall de premsa; i finalment, hi havia els punts més personals, com targetes de visita, dibuixos, cartes, postals i fotografies. De vegades eren cartes o postals del xicot o la xicota, i les fotografies podien anar acompanyades d'una salutació o una explicació al revers, i els dibuixos podien ser el regal d'un nen.

Tret de quan es tractava de bitllets, els quals Jon, per regla, tenia permís per quedar-se, guardava tots els punts separadors dins una caixa de fusta a sota del taulell. Quan, de petit, no se li acudia altra cosa per fer, Jon treia la caixa i escampava els punts pel terra com si fossin un joc de cartes i inventava històries a partir del que li suggerien.

Les campanetes de la porta van dringar i Iversen va entrar amb un cartó de pizza vermell a la mà i un somriure als llavis. Quan va veure Jon, el va saludar alçant la veu i es va afanyar a tancar la porta.

–Com m'alegro de veure't –va dir deixant la pizza al taulell, per tot seguit donar-li la mà.

–Hola, Iversen –va saludar Jon i la hi va encaixar–. Espero no molestar –i va assenyalar la pizza amb un gest de cap. La intensa flaire de formatge fos i *pepperoni* va foragitar l'olor de pergamí i pell per uns instants.

–I és clar que no –va exclamar Iversen–. Però suposo que no et fa res que comenci. La pizza freda no val res.

–I tant que no, és tota teva!

Iversen va somriure agraït.

–Anem a baix, allà podrem parlar sense que ens destorbin –va dir agafant el cartó.

–Katherina? –va cridar Iversen, mentre s'acostava al passadís que anava a parar a l'escala de caragol, al fons de la botiga.

La dona pèl-roja va treure el cap al final de la prestatgeria com si estigués esperant que algú la cridés. Era potser una mica més baixa que Jon i tenia un cos esvelt sense ser esprimatxat. Els cabells vermells emmarcaven un rostre pàl·lid i allargat de llavis primis, tot reunit en una fesomia tibada. Un parell d'ulls verds observaven Jon com si aquest estigués en el lloc equivocac.

–Baixem a la cuina –va dir Iversen–. Et fa res fer-te càrrec de la botiga mentrestant? –la dona va respondre amb un assentiment i va tornar a esmunyir-se fora de la seva vista.

–És la teva filla? –va preguntar Jon mentre descendien l'escala de caragol, els esglaons gastats de la qual grinyolaven sorollosament sota el pes dels dos homes.

–La Katherina? –va exclamar Iversen rient–. No, no, és una amiga de la llibreria. Aquests darrers temps s'ha convertit en un ajut imprescindible per a dos iaïos com nosaltres. S'encarrega de les qüestions més pràctiques com la neteja i coses per l'estil –Iversen es va aturar a baix de tot de l'escala–. No es pot dir que sigui la venedora de llibres més idònia –va afegir en veu baixa.

Jon va assentir.

–Sembla una mica tímida, oi?

Iversen va arronsar les espatlles.

–No és ben bé això. És dislèctica.

–Una dislèctica en una llibreria? –va exclamar Jon sorprès i alçant una mica la veu, cosa que el va obligar a abaixar el to fins al xiuxiueig en adonar-se'n–. És com ficar un elefant dins una botiga de porcellana!

–Ep! Res de parlar malament de la Katherina –va dir Iversen seriós–. És molt més llesta que la majoria. Aviat ho veuràs.

Els dos homes estaven al peu de l'escala en un passadís estret, emblanquinat i il·luminat per dues bombetes. A banda i banda del passadís hi havia una porta, l'una era la de la cuina, cap a la qual Iversen es va dirigir. L'estança d'enfront era a les fosques, però Jon sabia que Luca en el seu moment la feia servir com a taller per relligar i restaurar els llibres. Al fons del passadís hi havia una robusta porta de roure.

La cuina era petita i funcional. Una aigüera d'acer inoxidable, un armari de paret, dos fogons elèctrics, una nevera i una taula

amb tres cadires plegables. A les parets i les portes dels armaris hi penjaven cobertes de llibres fetes malbé i il·lustracions als buits que quedaven entre elles.

Iversen va deixar la pizza damunt la taula, es va treure la jaqueta i la va penjar d'un ganxo al costat de la porta. Jon va seguir l'exemple.

—Adoro la pizza —va dir Iversen mentre s'asseia a taula—. Sé prou bé que és menjar per a vosaltres, els joves, però no hi puc fer res. I no et pensis que és per influència del teu pare. Ell odiava les pizzes daneses —Iversen va riure—. Sempre deia que això no en té res de pizza. Per al seu gust, tenien massa farcit, «com un panet dolç ensucrat».

Jon va seure enfront d'Iversen.

—En vols un tros? —va barbotejar Iversen amb la boca plena de pizza.

Jon va refusar amb el cap.

—No, gràcies, en aquest punt comparteixo l'opinió del pare.

Iversen va arronsar les espatlles sense deixar de mastegar.

—Va, explica'm alguna cosa del que has estat fent aquest temps, mentre jo vaig menjant.

—Està bé... —va dir Jon per començar—. Vaig anar a parar a una família d'acollida, allà dalt, a Hillerød. No estava malament, però una mica massa lluny de la ciutat, o sigui que quan vaig entrar a la universitat em vaig traslladar a la residència d'estudiants, a Copenhaguen. A mitjan carrera, vaig fer una pausa d'un parell d'anys, durant els quals vaig fer de passant d'advocat a Brussel·les, més que res era una mena de becari. De tornada a Dinamarca, vaig acabar la carrera de Dret amb un dels millors expedients de la meva promoció, cosa que em va proporcionar una feina d'advocat defensor al bufet Hanning, Jensen & Halbech, on encara treballo.

Jon va callar i es va adonar que, de fet, no tenia res més a afegir. No perquè no hi hagués res més per explicar: sempre podia relatar els seus viatges a l'estranger, les angoixes de la carrera, les lluites per escalar posicions en el bufet, o parlar del cas Remer, que li havia caigut a sobre com un regal o com una granada de mà. Però, a quin sant havia d'involucrar-hi Iversen ara, després de tants

anys de no saber-ne res i conscient que el contacte es trencaria definitivament després de la mort de Luca?

–Com pots veure, no he estat gaire relacionat amb la literatura –va afegir amb un encongiment d’espatlles.

–Potser ben bé amb la literatura no –va reconèixer Iversen entre dues mossegades de pizza–. Però la paraula escrita és molt important tant en el teu món com en el meu. Cadascun a la nostra manera, tots dos depenem dels llibres.

Jon va assentir.

–De mica en mica anem tenint accés a tot electrònicament, però tens raó, tots els del gremi tenen l’edició Karnov de jurisprudència en algun racó del despatx. D’alguna manera encara se li dóna més valor a la pila de totxos d’una enciclopèdia que al seu format en CD-ROM –i va obrir els braços–. He de deduir, doncs, que les llibreries de vell com aquesta encara serveixen per a alguna cosa?

Iversen va empassar l’últim tros de pizza.

–N’estic segur.

–Cosa que ens porta a per què sóc aquí –va dir Jon amb to expeditiu–. Hi havia alguna cosa que em volies explicar, oi?

–Anem a la biblioteca, si no et fa res –va dir Iversen assenyalant la porta–. Hi ha més... ambient.

Es van aixecar i van sortir al passadís. Quan era petit, Jon no tenia permís per baixar al soterrani sense que l’acompanyessin Luca o Iversen, i mai no havia estat darrere d’aquella porta de roure, a la qual ara es dirigien. L’habitació sempre havia estat present en els seus jocs com a cambra del tresor o cel·la de captiveri, però per molt que ho implorés, mai no hi havia accedit. La porta sempre era tancada amb clau, i passat un temps, va deixar de demanar-ho. Quan van ser a tocar de la porta, Iversen va treure un manyoc de claus de la butxaca dels pantalons i en va destriar una de ferro negre que va ficar dins el pany. En obrir-se, la porta va grinyolar inquietantment i Jon va notar un lleu calfred al naixement dels cabells.

–Aquesta és la Col·lecció Campelli –va dir Iversen i va desaparèixer en la foscor de l’interior de la cambra. Un instant després es van encendre els llums i Jon hi va entrar. L’espai era de sostre baix,

d'uns 30 metres quadrats i cobert amb una catifa fosca i gruixuda. Al centre de la cambra hi havia quatre butaques de pell d'aspecte confortable al voltant d'una taula baixa de fusta fosca. Les parets estaven totes folrades amb prestatges i vitrines plenes de llibres relligats amb diversos tipus d'enquadració, la majoria dels quals, però, tenien el llom de pell. La llum indirecta que davallava des de dalt de tot dels prestatges banyava la resta de la cambra amb una lluïssor suau i daurada.

Jon va xiular fluixet.

—Impressionant! —va exclamar i va deixar que la mà llisqués pels llibres del prestatge que tenia més a prop—. No perquè hi entengui gaire, sinó perquè he de reconèixer que fa goig de veure.

—Et puc assegurar que quan hi entenguis, no serà menys impressionant —va afegir Iversen. Va somriure, orgullós, mentre deixava que la mirada vagués de prestatge en prestatge—. El teu pare i els teus avantpassats van anar creant aquesta col·lecció al llarg dels segles. Moltes de les obres han viatjat per mig Europa fins que no van arribar aquí —va agafar un dels llibres amb cura i va acariciar-ne la pell adobada amb el tou dels dits—. Si els pogués sentir la veu... —es va dir—. Una història dins la història, sobre la història.

—Són valuosos?

—Molt —va contestar Iversen—. Potser no tots ho són en diners, però sí que ho són en el pla sentimental i bibliogràfic.

—O sigui que aquest era el gran secret? —va preguntar Jon.

—En certa manera —va contestar Iversen—. Seu, Jon —va assenyalar les butaques de pell i va anar a tancar la porta. Un cop tancats, va tenir la sensació que es trobava dins un estudi de so o d'una formatgera. Era com si cap so no pogués pertorbar l'atmosfera de la biblioteca i Jon va tenir el pressentiment que ningú no els sentiria des de fora, per molt fort que cridessin. Es va acomodar en una de les butaques, va descansar els colzes als braços i va creuar les mans.

Iversen va seure a la cadira situada de cara a Jon i es va escurar la gola abans de començar.

—Primer que res has de saber que el que ara t'explicaré t'ho hauria explicat el teu pare en algun o altre moment, de la mateixa manera que Luca va ser iniciat pel seu pare, Arman. Ho hauria

d'haver fet fa molt de temps, però el clima en la vostra família no era el més propici per a aquesta mena de confessions.

Jon no deia res i l'expressió de la seva cara no s'immuava.

—No insistirem més en aquest tema —va dir Iversen ràpidament—. Però vull dir-te que, ja que no pot ser d'altra manera, em sento molt orgullós de ser jo qui t'expliqui el que estàs a punt de sentir.

A Iversen li tremolava una mica la veu i va agafar una bona glopada d'aire abans de continuar.

—Tu mateix saps per experiència pròpia que el teu pare tenia un talent excepcional per llegir contes, així com també el tenia el seu pare. Jo mateix, modèstia a part, no sóc gaire dolent, però això no és res comparat amb Luca —Iversen va fer una pausa—. I doncs què creus que fa que algú sigui un bon lector, Jon?

Malgrat tot, Jon coneixia massa bé Iversen perquè aquesta pregunta el sorprengués. Es va sentir transportat a les moltes estones en què Iversen, entronitzat a la butaca verda de darrere el taulell, li preguntava sobre les històries que li acabava de llegir en veu alta. Sempre eren preguntes inquisidores sobre què pensava Jon dels contes, les descripcions i els personatges.

Va arronsar les espatlles.

—Pràctica, identificació i, en certa mesura, teatre —va contestar sense desviar la mirada de la d'Iversen.

L'home que tenia enfront va assentir.

—Com més llegeixis, més fàcil et serà encertar el tempo i fer les pauses en el moment més idoni. Com més practiquis, la llengua fluirà dels teus llavis més fàcilment i aniràs folgat a l'hora de fer servir les altres dues qualitats que has esmentat: la identificació i el teatre. No és casual que sovint siguin actors els que llegeixen relats a la ràdio.

Iversen es va inclinar endavant.

—Però algunes persones tenen una carta amagada, per dir-ho així —va fer una pausa escènica.

—Saber llegir un text no és una qualitat innata. No està en els nostres gens interpretar les lletres. És antinatural, una habilitat artificial que adquirim els primers anys escolars, alguns amb més fortuna i talent que d'altres —va fer una ullada al sostre, per tant,

també a la botiga damunt d'ells, on Katherina probablement encara dansava entre els prestatges—. Quan llegim, s'activen diferents parts del cervell. És un procés que combina reconèixer símbols i dibuixos, connectar-los amb sons, unir-los en lletres i finalment desxifrar el significat de la paraula. A més a més, la paraula s'ha de posar en relació amb el context on es troba per donar-li un sentit...

Jon es va enxampar gronxant el peu impacientment i va parar en sec.

—És clar que tot això que t'estic explicant és bastant banal —es va excusar Iversen—. Però no és una cosa en la qual pensem tots els dies, i no només ho dic per subratllar com n'és de complicat, el procés de llegir, de passar de la paraula del paper que tens als ulls als sons que pronuncien els llavis. Moltes parts del cervell estan involucrades en la traducció d'un símbol en un so, o en la comprensió, si llegeixes en silenci. I és aquí, en aquesta interacció, on pot succeir quelcom realment fantàstic.

Els ulls d'Iversen brillaven, com si estigués a punt de descobrir-li una obra d'art inèdita.

—En alguns de nosaltres, molt pocs, tota aquesta activitat cerebral comprèn d'altres parts del cervell i això ens capacita per influir en els oients psicològicament.

Jon va alçar una cella, però pel que es veia no va ser una reacció suficient per empènyer Iversen a continuar.

—Què vols dir? —va preguntar Jon—. Que podeu fer que la gent s'emocioni a través del que vosaltres els llegiu? No és només una qüestió de pràctica?

—És alguna cosa més que això —va reconèixer Iversen—. Però no acaba aquí. Tenim la capacitat d'influir en la gent sense que ells en siguin conscients, d'influir en la seva comprensió del text, en el tema o en qualsevol altre element.

Jon analitzava detingudament l'home que tenia al davant. O bé li faltava un bull, o tot plegat era una broma, i Iversen no era de la classe de persones que fan befa amb la literatura.

—Si volguéssim, podríem canviar el parer de la gent sobre la qüestió que tracta el text. Podríem, per agafar un exemple extrem, fer que un capellà catòlic estigués d'acord amb l'avortament —Iver-

sen va dibuixar un somriure, però això no volia dir que no estigués parlant seriosament.

—Però, com? —va preguntar Jon.

—Bé, jo no sóc la persona més indicada per explicar-t'ho, però et puc aclarir quin és el principi general i que els altres t'introdueixin en els detalls —va estossegar abans de continuar—. Tal com jo ho entenc, es tracta que nosaltres, i això ens inclou a tots, rebem informació, per exemple a través de la lectura, de la lectura en veu alta, de les pel·lícules, de la televisió, en general a través de qualsevol cosa s'obre una mena de canal que reelabora, classifica i distribueix la informació. I és aquí on es dona la intensificació, en la unió entre el que rebem i la seva transmissió, les experiències anteriors, actituds i conviccions. Efectivament, és el procés que determina fins a quin punt ens agrada la música que sentim o estem d'acord amb els arguments de l'orador.

—I aquesta intensificació és el que vosaltres podeu controlar? —el va interrompre Jon.

—Exacte —va contestar Iversen—. Nosaltres, els que exercim aquest art, ens anomenem *lettores*, i durant la lectura d'un text podem donar-li la intensificació que vulguem i, d'aquesta manera, influïm en l'experiència lectora de l'oient i en la seva opinió sobre el que ha llegit.

Jon començava a estar una mica irritat. No estava acostumat a ocupar-se de sentiments, sensacions i afirmacions indocumentades. En el seu món no pagava la pena ocupar-se d'un cas sense testimonis feiants, fets o indicis molt evidents. Això més aviat semblava una qüestió de fe, i no lligava amb ell en absolut.

—Em podries demostrar res de tot això? —va preguntar Jon resolut.

—No és una ciència exacta i hi ha moltes coses que encara no entenem del tot. Per exemple, hem pogut constatar que determinats tipus de text s'adapten millor que d'altres. És el cas de la literatura de ficció, que és més efectiva que la científica, i la qualitat del text tampoc no és irrellevant. Però encara és més remarcable el fet que el potencial del text depèn de si es llegeix en pantalla, en una mala fotocòpia o en una primera edició. I aquesta última és,

de llarg, més potent que les altres. Això ens indica que determinats llibres es carreguen cada vegada que són llegits, de manera que la següent lectura del text serà més intensa, més efectiva en la transmissió del missatge i els sentiments que conté. Els llibres vells i més llegits són per això més intensos que els nous i verges –Iversen va desviar la mirada de Jon i la va deixar vagarejar pels prestatges que els envoltaven.

Jon es va alçar i va anar cap a la lleixa que tenia més a prop.

–Aquests llibres estan carregats? –va preguntar escèptic, agafant-ne un a l'atzar.

–Molts d'aquests ho estan –va contestar Iversen–. De fet, es nota quan agafes un d'aquests exemplars gruixuts entre les mans.

Jon va posar el palmell de la mà obert damunt el llibre que havia agafat. Un parell de segons després va brandar el cap, va tornar el llibre al seu lloc i va repetir el procés amb un altre.

–Jo no noto res –va constatar al final amb veu de rendició.

–Cal estar en possessió d'un do –va explicar Iversen–. I a més a més, una certa pràctica.

Jon va tornar el llibre al lloc i es va girar cap a Iversen.

–I com s'adquireix aquest do? Com et pots fer lettore?

–S'hi neix –va contestar Iversen breument–. No es pot aprendre, ni triar a propòsit. El teu pare va heretar el do del seu pare, Arman, que el tenia del seu avi i així successivament. És per això que és més que probable que tu hakis heretat el do de Luca.

Va callar abans del cop de gràcia:

–Tu pots ser lettore, Jon.

Jon el va mirar de fit a fit, incrèdul. El somriure en els llavis de l'ancià s'havia esvaït i la seva expressió desbordava una gravetat que no encaixava gens amb la jovialitat pròpia d'aquell home. Jon va obrir els braços assenyalant els prestatges del seu voltant.

–Però jo t'he dit que no he notat res.

–El do és latent en la majoria –va dir Iversen–. Alguns no arriben a saber-ho mai, en d'altres està activat de naixement, mentre que en d'altres s'activa per casualitat. La majoria, però, mostren una o altra forma de talent en aquest sentit, o bé a l'hora de triar la professió o bé a l'hora d'exercir-la –va escodrinyar Jon amb la

mirada—. I en el teu cas, Jon? Has viscut alguna situació en què la teva lectura en veu alta hagi influït o convençut algú?

Tot i que Jon tenia la sensació d'influir la gent quan exposava les seves conclusions finals, mai no havia notat res especial en fer-ho. Ni canals, ni energies ni carregaments de cap mena: era tan sols una tècnica de lectura, i res més.

—Potser sé llegir millor que d'altres —va admetre Jon—. Però això no té per què significar res.

Iversen va fer que no amb el cap.

—En absolut. No és estrany que un pugui tenir talent per llegir en veu alta sense ser lettore.

Jon va encreuar els braços.

—Luca era lettore?

Iversen va assentir.

—El millor.

—I els amics de Libri di Luca... són lettori?

—La majoria, sí —va contestar Iversen.

Jon va veure davant seu la congregació reunida a la capella i va provar d'imaginar-se'ls com una massa silenciosa de confabuladors en lloc de la gentada bigarrada, que ell havia percebut. Va remenar el cap.

—I després hi ha una cosa que no acabo d'entendre —va dir—. Si tot plegat gira al voltant de la lectura... Què hi fa una dislèctica aquí?

—La Katherina? —va dir Iversen somrient—. És un capítol a part.

Katherina va seure dalt de tot de l'escala del replà i va encongir les cames de manera que podia reposar la barbata als genolls. Des d'aquí podia albirar tota la botiga i, el més important, la porta. Una setmana després de la mort de Luca encara esperava que s'obris i l'homenet italià aparegués a la llibreria amb cara de satisfet com si tornés a casa, i no pas com si comencés un nou dia de feina. Els darrers dos anys ella també havia tingut aquesta sensació quan empenyia la porta per entrar i sentia les campanetes convidant-la a passar. Aquell dring la transportava a un altre estat, a un estat de calma i recer, i pensava que Luca ho devia viure de la mateixa manera.

Però ara tot seria diferent.

La seva mirada va ensopegar amb la secció del passamà que havien canviat. El fuster, un conegut d'Iversen, havia fet tot el que havia pogut per encertar una tonalitat de la fusta que s'aproximés a la de la barana vella, però tot i això, saltava a la vista que s'hi havien fet reparacions recentment. Haurien de passar un parell d'anys perquè la diferència ja no es notés.

A Katherina ja no li arribaven del soterrani les veus d'Iversen i el fill de Luca i va aventurar, per tant, que devien haver entrat a la biblioteca. Havia sentit parlar del fill per primera vegada tot just després de la mort de Luca, una informació que l'havia deixat perplexa. Després de deu anys a la llibreria i, al seu entendre, tenir una íntima amistat tant amb Iversen com amb Luca, no havia pogut evitar de sentir-se una mica exclosa. Iversen li va assegurar que Luca tenia les seves raons per haver-ho amagat, algunes ni el mateix Iversen les coneixia, però que li feia l'efecte que tenia alguna cosa a veure amb la mort de la mare.

A l'enterrament va tenir l'oportunitat d'examinar-lo de prop. S'assemblava al seu pare, però era substancialment més alt que Luca. Les faccions de la cara eren iguals, ulls foscos, celles espesses

i cabells quasi negres, i va poder confirmar la seva intuïció que Luca devia ser un home força atractiu quan era jove.

Katherina no era l'única que es va sorprendre en assabentar-se que Luca tenia un fill. Quan Iversen els va posar al corrent de la situació a l'Associació de Bibliofília, va quedar prou palès que els altres havien quedat tan astorats com ella. La reunió s'havia allargat moltíssim i, en acabat, l'únic que Iversen va estar disposat a revelar era que havien decidit involucrar el fill. Katherina va tenir la sensació que la decisió s'havia pres contra la voluntat d'Iversen, però no va insistir més en el tema.

Probablement ara estava en plena explicació allà baix. No era una comesa gens fàcil la d'explicar la situació a un de fora, però Iversen era la persona idònia per fer-ho. Per quina explicació optaria aquesta vegada? Segur que la del canal. Una mica massa tècnica, per al seu gust. Katherina havia hagut d'empescar-se una explicació ella sola fins que, anys més tard, va conèixer d'altra gent que patia el mateix mal —o regal, depèn de com s'ho mirés o, més ben dit: depèn de quan li ho preguntaven.

Iversen tenia un altra concepció d'aquest do, perquè ell era emissor. Katherina era receptora, dues cares de la mateixa cosa, com li ho explicaria sens dubte a Jon; però per a Katherina hi havia una diferència significativa, que no es podia explicar capgirant signes o monedes. Tal com Iversen ho estava descrivint en aquell moment, hi havia dos tipus de lettores: els emissors, com ell, que podien influir en els oients durant la lectura i així modular, ajustar la seva comprensió i la seva actitud en relació al text; l'altre tipus eren els receptors, com Katherina.

La primera vegada que ho va notar, a penes en va ser conscient. Havia patit un accident de trànsit i n'havia resultat greument ferida, igual que els seus pares. Va passar molts dies atuada en un llit enorme d'hospital amb el seu cosset, prim i afeblit, fragmentat a trossos subjectats amb claus i guix. Va ser en aquest estat que va experimentar que algú li llegia històries. A través de les boires provocades pels medicaments, sentia una veu clara que li contava la història d'un jove insòlitàment apàtic que deixava que la vida li passés de llarg, sense prendre part ni partit del que succeïa al seu

voltant. Malgrat que estigués abaltida, no estava tan absent per no poder fer-se preguntes, d'una banda, per saber a qui pertanyia la veu calmosa; de l'altra, sobre aquella singular història que no entenia en absolut. No era ni divertida, ni tendra, ni emocionant, però la força d'atracció de la veu havia captivat la seva atenció i la conduïa a través de la història.

Quan finalment la van fer sortir de l'estat d'atuïment tenia d'altres coses al cap. Els seus pares havien sortit molt mal parats de l'accident i no estaven en condicions d'anar a visitar-la. A més a més, patia les seves pròpies ferides, que anaven cicatritzant lentament sota gruixudes capes d'embenatges, un tema tabú per a la munió de familiars que l'anaven a visitar amb ulls plorosos i veus tremoloses.

Juntament amb la recuperació de la consciència, va començar a sentir veus. No la mateixa veu que havia llegit per a ella, sinó veus diferents més aviat confoses, que la turmentaven de dia i la mantenien desperta de nit. De vegades apareixien amb les veus unes imatges fugisseres, impressions que s'imposaven i prolongaven la seva atenció per desaparèixer tot seguit tan sobtadament com havien aparegut. Un dia va demanar a la infermera si no li podien llegir l'última part de la història. Trobava a faltar la cadència d'aquella veu calmosa que l'havia acompanyada a través de l'estat d'inconsciència. La infermera se l'havia quedat mirant encuriosida. Ningú li havia llegit res. Era cert que havia compartit l'habitació amb un home d'edat avançada mentre havia estat inconscient, però ell no li havia pogut llegir res. Li havien extirpat les cordes vocals a causa d'un càncer de laringe.

La família va ser molt tolerant. Haver-se de separar dels seus pares havia estat lògicament un cop duríssim, deien, i les veus que ella afirmava que li feien la guitza devien ser una reacció posttraumàtica. La mare n'havia sortit més ben parada i podia visitar la seva filla, però el pare encara necessitava respiració assistida i no era segur que sobrevisqués. Tothom tractava Katherina amb la major cura i comprensió, però a mesura que passava el temps i va ser donada d'alta juntament amb la mare, els del seu entorn van començar a pensar que el seu cervell havia sofert danys permanents.

Físicament la cosa es va saldar amb cicatrius a les cames, als braços i una de menuda al bell mig de la barbata, que li feia un clotet masculí en la cara altrament tan de nena. La cicatriu de la barbata es va convertir en el record permanent de l'accident i sovint l'inxampaven fregant-la amb l'índex i amb la mirada perduda.

La seva actitud absent no va ajudar gens a apaivagar el neguit de la família, i la van portar a un psicòleg infantil, que no va trobar altre remei que donar-li pastilles, una solució que pel que es veia mantenia les veus allunyades, però que alhora provocava el mateix efecte en la resta d'impressions externes.

Per aquesta mateixa raó, no va registrar tampoc que el pare va ser donat d'alta, lligat per sempre a una cadira de rodes, i que vivia tan amargat que passava la major part del temps tancat al seu despatx sense voler parlar amb ningú.

Katherina va començar a vagarejar pels carrers, fugint dels rampells irats del pare rere la porta tancada, i de les veus. Hi havia llocs on la deixaven en pau. La devesa d'Amager era un bon lloc i aprofitava totes les ocasions que tenia per agafar la bicicleta i pedalar fins a les zones on podia passar hores i hores gaudint de la tranquil·litat. L'escola era el pitjor lloc de tots i aviat va començar a fer campana per anar a la devesa.

Naturalment era només una qüestió de temps que la família s'assabentés de les seves absències i ella s'adonés que el seu estat no només l'afectava a ella mateixa, sinó que també feria als que tenia al seu voltant. Va ser en aquest moment que va decidir reconciliar-se amb les veus. De cara enfora faria com si no existissin, que s'havia curat miraculosament, però en el seu interior, va començar a escoltar. Volia esbrinar què cercaven, aclarir per què la buscaven a ella precisament, si és que era ella la víctima. Fins aleshores s'havia negat a escoltar el que deien, i tenia la sospita que no es dirigien directament a ella —actuaven com si provinguessin d'una ràdio amb diverses freqüències connectades alhora. Potser eren realment senyals de ràdio el que captava?

En la seva qualitat de dislèctica, el món de les lletres a priori li era estrany i durant molt de temps es va desentendre de la relació entre els símbols incomprensibles de les pàgines i les veus que sentia

dins el cap; però un bon dia a l'autobús es va aclarir tot. Mirava per la finestra mentre escoltava una veu femenina i clara que narrava la història d'una nena amb dues trenes pèl-roges, moltes pigues i que tenia tanta força que podia aixecar un cavall. Era un conte entretingut i en arribar a una escena especialment divertida no va poder contenir el riure: va esclafir en una gran riallada per sorpresa de la resta de passatgers, tret d'un. Al fons de l'autobús, hi havia un vailet amb un llibre a les mans rient tan a cor què vols com ella. Des del seu seient, a la part davantera de l'autobús, Katherina va poder distingir clarament la nena de les trenes a la coberta del llibre.

Les campanetes de sobre la porta de Libri di Luca van dringar i van sostreure Katherina dels seus pensaments. Un home amb ulleres de pasta, americana de pana i una cartera de pell gastada penjada de l'espatlla que rondava els trenta estava plantat al llindar de la porta amb la mà al pom. Era evident que no havia estat mai a la llibreria, perquè havia reaccionat de la mateixa manera que la majoria dels nouvinguts: passejava encuriolit la mirada pel local i l'enlairava cap al replà, com si mai no hagués vist una llibreria de dues plantes. Era molt probable que Katherina s'hagués comportat de la mateixa manera quan va descobrir Libri di Luca deu anys enrere, però l'estupefacció dels clients nous continuava traient-la de polleguera. Sí, és una llibreria de vell... Sí, és un replà amb alguns volums rars dins unes vitrines... Sí, és un lloc fantàstic..., o sigui que ara mira de comprar algun llibre i toca el dos! Si fos per ella, Libri di Luca estaria tancada als clients.

L'home de les ulleres de pasta va veure Katherina al cim de l'escala, va baixar la mirada immediatament i es va afanyar a tancar la porta. En acabat es va dirigir cap a la taula on estaven exposades les novetats.

Katherina es va aixecar i va baixar l'escala a poc a poc.

Les cobertes li penetraven el cap fugaçment:

«PelcantódeSwannElsplaersielsdiesJamesJoyceAbsalomAbsalomJohannesVJensenBuddenbrooksJacobStegelmanElRenaixe-

mentgòticExLibrisJorgeLuisBorgesElmarginatFiccionesElClub-DumasFranzKafkaRobertMusil...»

Els noms dels autors i els títols dels llibres parlotejaven dins el seu cap com el brogit d'una rebobinadora de cintes a tota velocitat. Katherina va serrar les dents i va continuar avançant fins a la butaca verda de darrere el taulell. El client va alçar la mirada un instant per saludar amb un gest de cap i el torrent de veus va cessar. Katherina va tornar la salutació i va seure.

«PetjadesAlCelL'artdeplorarengrupPerHøjholtCatàlegLatour-NikolaiFrobeniusSvendÅgeMadsenAmericasKjærstadElcastellPol-tredetorturaCarlSchmittBennQHolmPoèticaicríticaFrankFøn-sUnaconversaseriosaJeffMatthewsÚltimdiumentged'octubre»..., xerrotejaven les veus, i es va repenjar enrere i va tancar els ulls. Katherina no podia expulsar les veus del tot, però havia après a abaixar-ne el volum, sobretot amb l'ajut de Luca i Iversen.

Deu anys enrere, en passar pel davant de Libri di Luca, una veu li va fer aturar el pas. Era a la tarda, plovia i no es veia amb cor de pedalar fins a la devesa, i en lloc d'això, va vagarejar per Vesterbro a la recerca d'un racó tranquil qualsevol, n'hi havia prou si podia estar-s'hi una estona en pau. Ara que ja havia descobert la relació de les veus amb els lectors, provava d'evitar els llocs pitjors en aquest sentit, i aquell dia havia anat a parar al carrer de Libri di Luca.

De seguida que va sentir la veu que la va aturar, la va reconèixer. Era idèntica a la de l'hospital, la que li havia fet companyia al llarg del seu estat d'inconsciència. Va mirar al seu voltant, però no hi havia ningú a prop seu. Quan es va acostar a la botiga, les veus es van fer més nítides i quan ja estava tan a tocar que podia mirar cap dins a través del vidre, va veure una reunió d'unes cinquanta persones assegudes en cadires plegables a la part del davant de l'establiment. Al costat del taulell de la caixa hi havia un homenet cepat, cap a la cinquantena, de cabells blancs i una mirada mediterrània al rostre. Llegia un llibre que tenia entre les seves mans tosques, i ho feia amb una vivesa tal, que tot el cos participava en la narració.

Katherina va obrir la porta amb compte, i tot i que les campanetes van atreure l'atenció dels assistents, el lector no va interrompre el relat, i en canvi li va llançar una mirada afable. Katherina va seure al fons de tot del local i va tancar els ulls. Tot i que l'home de darrere el taulell era un lector excel·lent, no era la veu que ella havia entrat a sentir, i la va allunyar tapant-se les orelles i intentant concentrar-se en l'altra veu, la que reconeixia de l'hospital. Així, doncs, asseguda a l'última filera, amb els colzes als genolls i aliena a qualsevol so o visió, per dins, s'anava omplint de les veus i les imatges que la història generava, escenes de la ciutat on passava, els seus pisos llòbrecs, els ocells a les teulades, la pols i la brutícia dels carrers. Malgrat que no era una història feliç, se sentia segura, i si no hagués estat inclinada cap endavant amb la cara cap a terra, haguessin vist com li queien les llàgrimes.

Tot d'una, però, es va acabar. La història havia arribat al final i la gent del seu voltant va aplaudir. Ella va retirar les mans de les orelles i va arribar a temps de sentir que la història es deia *L'estranger*. Els assistents van discutir l'obra, però Katherina va romandre a la cadira, amb els ulls tancats i el cap cot. La gent va començar a aixecar-se i passejar pel local i a mesura que els oients van començar a examinar els volums dels prestatges, riuades de títols, autors i fragments de textos es van precipitar cap a Katherina. Veus i imatges s'apressaven en un torrent salvatge i continu i ella va haver de treure totes les seves forces per aixecar-se i tentinejar fins a la porta. Quan es va posar dreta li va semblar que la intensitat creixia, com si s'hagués alçat enmig d'un ventada ferotge, i cada cop li era més i més difícil dividir la sortida. Després de molt poques passes es va desplomar a terra.

Quan va tornar en si, a la botiga ja no hi quedava ningú excepte el lector. Després de preguntar-li tot preocupat com es trobava, es va presentar com a Luca. Estava assegut en una cadira plegable davant d'ella i ella estava mig estirada en una butaca de pell flonja rere el taulell. Desapareguts els oients, també s'havien esvaït les veus; però estava tan baldada que no tenia esma per aixecar-se.

Luca li va dir que s'ho agafés amb calma i es prengués el temps que calgués per tal de recuperar les forces. L'home va continuar xerrant sobre les coses del dia a dia per tranquil·litzar-la: la botiga,

les vetllades de lectura que organitzaven, llibres, fins i tot sobre el temps, fins que tot d'una li va preguntar quant de temps feia que sentia les veus.

La pregunta la va deixar ben astorada: va oblidar la promesa de no revelar-ho mai a ningú i li ho va explicar tot. Va quedar demostrat que Luca, sorprenentment, sabia moltíssimes coses sobre la seva condició i li preguntava com n'eren de fortes les veus, si les podia allunyar, quan les havia experimentades per primera vegada i si coneixia d'altres persones que tinguessin les mateixes vivències. Ella contestava tan bé com sabia i per primer cop va tenir la sensació que algú la comprenia, que algú la prenia seriosament. Amb el seu to assossegat, que tant l' enamoraria durant els anys següents, l'home li va explicar que no era l'única, que almenys la meitat dels que havien assistit a la lectura tenien el mateix do.

Katherina mai no ho havia concebut com un do. Per a ella eren veus que la cercaven, que l'obligaven a prestar-hi atenció i en cap cas era ella la que les sintonitzava. Però va resultar que era exactament així, li havia explicat Luca: el do feia que pogués connectar-se al canal que s'obria quan la gent llegia, tant si ho feia en silenci com en veu alta.

En un quart d'hora, Luca li va ensenyar una tècnica amb la qual podia abaixar el volum de les veus fins al punt que no la molestessin. Tot i que era una tècnica que requeria una certa pràctica, els efectes van ser tan remarcables en el primer intent, que Katherina va esclatar en plors d'alleujament. Luca la va consolar i la va convidar a passar per la llibreria sempre que volgués per millorar la tècnica. Tanmateix no li costaria gens fer exercicis per esmorteir les veus sense la seva supervisió; ara bé, també li va dir encaridament que mai no provés de reforçar-les o influir-les en cap altre sentit abans d'haver practicat molt més. Katherina esbrinaria el perquè més tard.

El client de Libri di Luca estava desconcentrat. Entre les petites imatges fugisseres que els fragments dels llibres que llegia evocaven, apareixien imatges sense cap relació amb el text. Era un dels efectes col·laterals del do. Més enllà que Katherina pogués sentir els textos

que un altre llegia, sovint també podia veure les imatges que evocaven en el lector, i si ell o ella pensava en aquell mateix moment en qualsevol altra cosa, també apareixia com petites seqüències successives d'un film. Era un efecte secundari que calia entrenar, però Luca també l'havia ajudada a desenvolupar-lo al llarg dels anys i ara tenia la capacitat de pressentir què li ballava pel cap a un lector desconcentrat com l'home de les ulleres de pasta.

Pel que es veia, s'havia de trobar amb una noia una mica més tard, perquè les imatges de la noia apareixien ara sí ara també, així com la imatge d'on s'havien de trobar (la plaça de la Vila), on anirien a sopar (al Mühlhausen), així com les expectatives altament eròtiques pel que feia a la resta de la vetllada. Katherina va notar que les galtes se li encenien.

Amb tot, però, Katherina no podia llegir els pensaments de tot-hom d'aquesta manera. Iversen tenia el convenciment que la nitidesa de les imatges que resultaven del text i de l'inconscient anava lligada a la imaginació de la persona, però també depenia de l'estil de llegir. La lectura en diagonal evocava una sèrie accelerada d'imatges que en els casos més extrems es convertien en dibuixos animats estilitzats que feien pampallugues. D'altres lectors es prenién tot el temps del món, tant, que les imatges eren d'allò més perfilades i tan farcides d'informació que podia explorar-les, enfocar-les, fins a obtenir els detalls més petits com si es tractés de la foto espia d'un satèl·lit.

–M'enduré aquests –es va sentir dir a una veu prudent, i Katherina va obrir els ulls. L'home de les ulleres de pasta estava a l'altre costat del taulell amb dos llibres que havia plantat davant d'ella. Es va encongir d'espatlles disculpant-se.

–Seran 80 corones –va dir Katherina sense mirar els llibres de butxaca triats. Tant *The Big Sleep* com *Moon Palace* ja li havien revelat els respectius preus de 30 i 50 corones. Ella es va aixecar i va buscar una bossa de sota el taulell, mentre el client es furgava les butxaques buscant els diners. Va pagar i va sortir de la botiga amb una enorme bossa de plàstic negra amb el nom de Libri di Luca imprès amb lletres daurades.

El seu do de lettore compensava en algunes ocasions la seva dislèxia i en moltes situacions fins i tot havia arribat a amagar el

defecte. Així, alguna vegada havia obtingut un «ha millorat substancialment» a les classes de lectura de l'escola a les quals assistia; però quan el mestre o la resta d'alumnes no seguien el text, aleshores tornava a quedar apartada del significat de les lletres, com abans. No cal dir que en els exàmens era d'allò més contraproduent.

A parer de Luca, hi havia una relació entre la seva dislèxia i el do com a *lettore*. Durant les hores de pràctica, de seguida va descobrir que Katherina posseïa un do molt potent, i tal com ell ho interpretava, era així gràcies a la dislèxia i no a pesar d'ella. Per això, l'home va intentar convèncer-la perquè considerés el seu do com un regal i no com un càstig, tal com ella havia cregut fins llavors. Però, tot i que ell també era *lettore*, no era receptor i, per tant, desconeixia com ho vivia Katherina.

I encara pitjor devia ser per al fill del seu mentor, el qual estava sent introduït en els secrets dels *lettores* dins la sala que Katherina tenia sota els peus. L'escepticisme que ella mateixa havia sentit quan Luca la va posar al corrent de tot plegat es va evaporar de seguida perquè ja ho havia experimentat en el seu propi cos, i aquí tenia, doncs, una explicació, fantàstica certament, però al capdavant una explicació en la qual es podia recolzar. Però era del tot incapaç d'imaginar com sonaria tot allò a orelles d'una persona completament aliena. Com reaccionaria?

En aquell precís instant Katherina va sentir que l'escala grinyolava i poc després va aparèixer Iversen. Suava i tenia la cara un pèl enrogida, com solia passar quan s'exaltava o s'acalorava en una discussió.

—En vol proves —va dir esbufegant—. Ens en podries fer una demostració?

Quin escolliria?

Jon resseguia les prestatgeries del soterrani buscant el llibre que farien servir per a la demostració. Podia triar-ne qualsevol, li havia dit Iversen, tan segur com un mag quan convida un espectador a agafar una carta de la baralla a l'atzar. El pla, pel que Jon havia entès, consistia en el fet que ell llegiria un fragment d'un llibre, mentre Katherina intentaria influir en la seva comprensió del text fins a esvair-li tots els dubtes.

Tal com Iversen li havia explicat, Katherina era receptora, el que implicava que ella podia sentir, i fins a un cert punt veure, el que els altres llegien i, el que era més increïble encara, era capaç d'intensificar l'experiència que el lector tenia del text com a ella li plagués. En aquest sentit, el seu do s'assemblava a aquell que, segons les explicacions d'Iversen, ell mateix posseïa; és a dir, que fos com fos transmès el text, Katherina podria influir en el lector directament, fins i tot si el llegia en silenci.

Iversen li havia semblat molt convincent, però quan havia insinuat que una de les conseqüències del do de Katherina era la lectura directa del pensament d'altri, Jon n'havia demanat proves. La naturalitat amb què el vellet havia acceptat de bon grat el seu desig, i la seva insistència perquè la demostració es fes d'immediat, havia encès una espurna de preocupació en l'ànim de Jon. Si de debò hi havia res de cert en aquell do, no sabia si l'entusiasmava gaire que els altres poguessin furgar dins el seu cervell mentre llegia.

La manera com Katherina va entrar a la biblioteca no va millorar gens les coses. No irradiava ni l'estil llampant dels mags ni l'aura misteriosa dels místics; més aviat feia l'efecte que se sentia una mica avergonyida de ser allà. Amb prou feines el va mirar i va seure en una de les butaques de pell, amb les mans a la falda. No obstant això, Jon se sentia observat, no només pels dos que hi eren

presents, sinó perquè li semblava que les parets plenes de llibres l'estaven examinant amb la respiració continguda.

–En puc agafar un de la botiga? –va preguntar Jon assenyalant el sostre.

–I és clar que sí –va contestar Iversen—. Tens tot el temps que vulguis.

Jon va sortir de l'habitació i va pujar a la llibreria. Iversen havia tancat l'establiment i apagat els llums, de manera que l'única il·luminació del local arribava de la claror dels fanals de fora. Un cop es va haver acostumat a la foscor, va fer una volta a l'atzar entre les prestatgeries. De tant en tant, s'aturava per agafar un volum, l'examinava, però de seguida era rebutjat i el tornava a entaforar a la lleixa. Al final es va adonar que al capdavant tant hi feia quin llibre triés, perquè quin criteri se suposava que havia de seguir per fer una tria com aquella? Va tancar els ulls i va palpar els llocs del seu davant fins que els dits van topar per casualitat amb un exemplar i el va extreure. Amb el trofeu a les mans, Jon va girar cua i va tornar a la sala de lectura del soterrani.

–*Fahrenheit 451* –va dir Iversen fent un gest d'aprovació amb el cap—. Bradbury. Una tria brillant, Jon.

–És ciència-ficció, oi?

–Sí, però el gènere no té gens d'importància. Estàs preparat?

Jon va arronsar les espatlles.

–Tan preparat com es pugui estar.

–I tu, Katherina? –va preguntar Iversen dirigint la mirada cap a la pèl-roja, immòbil en la seva butaca. Ella va aixecar la vista i va llançar una mirada escrutadora a Jon. Es va fregar la barbeta amb l'índex, pensarosa, abans de deixar la mà a la falda i assentir.

–Perfecte! –va irrompre Iversen i va picar de mans—. Serà millor que seguis, Jon.

–I l'únic que he de fer és llegir per a mi?

–Correcte –va contestar Iversen i li va assenyalar la cadira amb la mà—. Tu comença i no t'amoïnis. Amb la Katherina estàs en bones mans.

Jon va seure a la cadira situada enfront de Katherina. Ella va fer un gest d'assentiment, com una mena de tret de sortida, cosa

que ell va correspondre per reflex dirigint tot seguit la mirada cap al llibre.

Temps enrere havia estat una edició de butxaca, però el propietari n'havia laminat la coberta i l'havia reforçada amb cartó i pell al llom i a la contracoberta. Les vores de la pàgines estaven esgrogueïdes i lleugerament deslligades per l'ús, de manera que el llibre badallava una mica quan Jon se'l va posar als genolls.

Abans d'obrir el llibre, va llançar una última mirada a Katherina. Ella estava tota tesa, amb les mans a la falda i els ulls tancats.

I Jon va començar a llegir.

Al principi va anar molt lentament. Llegia amb cautela i molt atent de si podia notar alguna cosa fora del normal. Així, va llegir un parell de pàgines sense entendre un borrall del que deien, però tot d'una va ser com si el text l'atrapés i va començar a llegir amb més soltesa i fluïdesa, mentre la història penetrava lliurement en la seva consciència.

El protagonista del llibre, Montag, era aparentment bomber, però un bomber que provocava incendis en compte d'apagar-los. La seva feina consistia a cremar els llibres que aquella societat considerava perillosos. Un dia, quan tornava cap a casa, va topar amb una noia i van fer el camí junts fins a casa. La descripció de la noia era tan increïblement viva que Jon la podia veure davant seu, gràcil, somrient, coqueta i espontània. El cor se li va accelerar i els llavis li van quedar secs. Aquella noia era fantàstica. Frisava per saber més coses sobre ella, havia de saber d'on venia i quin paper tenia en aquella història. Apareixia d'una manera tan nítida que gairebé podia notar la seva presència al seu costat, avançava amb la cabellera vermella voleiant al vent, amb el caminar lleuger, de camí cap a casa de Montag, i ja des d'aquell moment la va començar a trobar a faltar, a témer la buidor quan ella el va deixar allà, al peu de l'escala de casa de Montag.

La representació era tan convincent que Jon aferrava la vista a la pàgina per poder apropar-se més a la noia, però els seus ulls ja no l'obeïen. Es negava a deixar la pàgina i continuar el recorregut pel text fins al comiat de la noia. Desesperat, Jon va provar d'aturar la lectura o almenys reduir-ne la velocitat, però la història avançava

irremeiablement davant de la seva mirada. Va notar com la suor començava a perlejar-li el front i el pols se li embalava.

En el relat, Montag i la noia havien arribat a casa del bomber i estaven xerrant al graó de l'escala, amb calma i tranquil·litat, com si allarguessin el temps, per a divertir o turmentar Jon. Ell sentia una calidesa del tot increïble per aquella noia, com si la conegués de sempre i l'hagués estimada sempre. A la fi, Montag es va acomiadar de la noia i Jon va reprimir unes ganes terribles de cridar-la, d'atreure-la perquè tornés al text, que ara li resultava banal i pobre. Va notar com se li humitejaven els ulls, però alhora va constatar que ara ja podia tornar a decidir sobre ells i tot seguit va aprofitar l'ocasió per interrompre la lectura.

En el mateix moment que Jon va mirar amunt, Katherina va obrir les parpelles lentament, però va evitar de mirar-lo directament. Jon va veure que ella tenia els ulls enrogits i va desviar la mirada cap a Iversen, que la hi va tornar esperançat.

—I bé?

Jon va baixar la mirada cap al llibre. Semblava un llibre com qualsevol altre, un plec de papers amb paraules i lletres, sense cap rastre de la vida ni la riquesa de colors que tot just acabava d'experimentar. Va tancar el llibre i el va capgirar amb les mans per examinar-lo del dret i del revés.

—Com ho heu fet? —va preguntar finalment.

Iversen va esclafir a riure.

—Oi que és fantàstic? Jo encara me'n faig creus cada vegada que ho veig.

Jon va assentir absent.

—I tu podies sentir el que jo llegia? —va preguntar girant-se cap a Katherina.

A ella li van pujar els colors a la cara i va assentir de manera gairebé inapreciable.

—Però... —va irrompre Iversen alçant un dels dits índex— no era la teva veu la que sentia. Tampoc no era la seva, ni la de l'escriptor en aquest cas. Això és el més increïble de tot. Pel que es veu, cada obra té la seva pròpia i única veu —va mirar fixament amb

una enveja evident a la dona pèl-roja—. És com comunicar-se amb el llibre mateix, amb la seva ànima.

—El somni daurat de tot bibliòfil —va comentar Jon secament.

—Mmm, sí —va dir Iversen i va somriure una mica incòmode—. És cert que m'he deixat endur una mica per la situació. De vegades m'oblido que ser receptor té un cost gens insignificant. Un cost que ni tu ni jo podem arribar a imaginar.

A Jon li va venir a la memòria l'home de la Porter, el que havia conegut a La Copa Neta després de l'enterrament de Luca. Aleshores l'havia pres per boig, un borratxo amb una gran capacitat de fabulació que no feia més que dir barbaritats sobre lectors i textos, que cantaven i cridaven. Ves quina ironia que aquell home ara vingués a corroborar l'explicació d'Iversen!

—D'acord —va dir i va deixar el llibre a la taula—. Si em cregués la vostra explicació que existeixen els lettores i que podeu manipular els meus pensaments i sentiments a través d'un llibre... —va obrir els braços—. Què espereu exactament de mi?

—Qui diu que nosaltres tinguem res a veure amb tu? —va dir una veu des de la porta.

Tots tres es van girar cap al que acabava d'arribar. Al llindar de la porta hi havia un jove prim d'uns vint anys, vestit amb una samarreta blanca ajustada i uns pantalons folgats de color verd militar. Tenia el rostre allargat amb una barbeta pèl-roja al voltant dels llavis, però per la resta era calb i pàl·lid com la cera. Un parell d'ulls foscos van fulminar Jon.

—Hola Paw —va dir Iversen—. Passa i saluda el nostre convidat.

El jove va entrar resolut a l'estança i es va aturar darrere la cadira de Katherina amb els braços fent nanses.

—Tenim convidats? —va dir rient per sota el nas.

—Tot està en ordre —va dir Iversen tranquil·litzant-lo—. És en Jon, el fill de Luca.

—Ja ho sé. El vaig veure a l'enterrament —va contestar Paw lacònic—. És l'home que vol vendre Libri di Luca. Tu mateix ho vas dir, Svend.

Iversen, incòmode, va llançar una mirada a Jon, el qual no es va deixar afectar per l'incident.

–Jo vaig dir que existia aquest risc. En realitat, Paw, no ho sabem del cert –va dir Iversen–. És per això que som aquí.

–I com ho fareu?

–Tot just estàvem introduint Jon en el tema –va contestar Iversen.

–Fins a quin punt?

–Fins al final.

Paw els va mirar de fit a fit, ara Iversen, ara Jon, amb les barres serrades i els ulls afuats.

–Podríem parlar un moment a soles, Svend? –va preguntar Paw assenyalant la porta amb un cop de cap–. Amb tu també, Kat.

Jon es va fixar que Katherina va posar els ulls en blanc fugaçment abans de dirigir una mirada interrogant a Iversen. El vellet va assentir.

–Com vulguis, Paw. Pugeu, ara vinc jo.

El jove va desfilair cap a la porta i Katherina el va seguir a pas lent.

–No li ho tinguis en compte –va dir Iversen un cop els dos havien sortit de l'estança–. Vam recollir en Paw, literalment, del carrer, on vivia del seu do com a lettore. Luca el va trobar a la zona comercial de Strøget, on llegia poemes als passavolants, i amb força èxit. No eren poques les persones que s'aturaven a escoltar-lo, i la majoria deixaven diners al cendrer que tenia als peus. Luca el va reconèixer per això. Els emissors experimentats tenen la capacitat de notar quan un altre emissor pronuncia un text, i Paw a més ni tan sols es molestava a amagar-ho –Iversen es va inclinar endavant cap a Jon–. Com potser ja deus haver endevinat, tenim moltes raons per mantenir ocult aquest do, Jon. No ens podem arriscar que un paio com en Paw ens posi en un compromís, només perquè no sap què és el que té entre les mans –va fer una pausa–. Luca el va agafar sota les seves ales i aquest darrer mig any ha passat a formar part de la llibreria. Al final l'hem arribat a apreciar molt, i a la inversa, malgrat que no ho demostrí. La seva passió per aquest lloc és, com has pogut veure, immensa.

–I es pensa que l'hi vull prendre? –va preguntar Jon.

—Ja li han pres massa coses a la vida —va dir Iversen—. I tan sovint, que ara segurament ja s'ho espera.

Jon va assentir pensarós.

—Jo hauria de... —va començar a dir Iversen assenyalant la porta. Es va aixecar i va sortir de l'estança. Jon va poder sentir les seves passes pel passadís i els grinyols de l'escala en pujar, i en acabat es va fer silenci.

A soles una altra vegada, es va aixecar i va estudiar el contingut de les prestatgeries. No eren pas molts els títols que coneixia, i per si no fos poc, els volums realment antics estaven en llatí o grec, llengües que no entenia en absolut. D'obres italianes també n'hi havia un bon grapat, és clar, i tot i que Jon feia molts anys que no feia servir el seu italià, va ser capaç d'entendre'n algunes.

Els títols dels llocs en molts casos tenien acabats artístics amb lletra gòtica o petites il·lustracions, i un s'havia d'esforçar una bona estona per tal de desxifrar què hi deia. N'hi havia algun mal comptat que no tenia lloc, sinó que era un conjunt de plec de paper esgrogueïts lligats amb una veta de pell o ràfia. D'altres tenien ornamentacions de metall al lloc i a les vores de les tapes, i encara n'hi havia d'altres que tenien contraplacats molt fins a les tapes, on el títol i els ornaments havien estat marcats a foc en la fusta.

Al final, les lletres li feien pampallugues als ulls, així que va seure en una de la butaques de pell i va deixar vagarejar la vista pel seu voltant. No costava gaire imaginar-se que havien calgut moltes generacions per reunir una col·lecció com aquella, una tasca que s'havia iniciat a Itàlia i havia acompanyat la família Campelli a través d'Europa fins a Dinamarca. Per un moment ho podia veure amb els seus ulls: una petita família empenyent un carro carregat de llibres i un gran secret. Jon va tirar el cap enrere i es va tancar la cara amb les mans.

Aquells darrers temps havia estat sotmès a una gran pressió. El cas Remer li ocupava totes les hores que passava despert i la feina que s'enduïa a casa, la que arrossegava amunt i avall entre el despatx i el pis, pesava cada cop més. Casa seva s'havia convertit en un annex del despatx i mai no tenia temps per seure una estona a la terrassa o preparar-se el menjar com cal en la seva flamant cuina.

Sovint els àpats consistien en el que passava a recollir pels restaurants de menjar ràpid que tenia a prop de casa o en els econòmics preparats precuinats que escalfava al microones.

Jon va fer lliscar les mans pels costats del rostre, va pressionar les temples amb els dits índex i els del mig fent-se un massatge al crani amb moviments circulars. Respirava a glopades d'aire, lentes i fondes, i a poc a poc va anar notant com el pols s'alentia i el cos li pesava.

La mort de Luca no podia haver arribat en un moment pitjor.

Va separar les mans de la cara i va deixar caure els braços, que van quedar descansant als braços de la butaca. Encara amb els ulls tancats, va continuar respirant acompassadament. El tòrax s'inflava i minvava al mateix ritme que la respiració i podia sentir com l'aire sortia dels pulmons i tornava a entrar-hi de nou.

Però hi havia alguna cosa més.

Si parava l'orella, podia sentir un so feble, remorejant. Un xiuxieig suau, gairebé imperceptible, semblava que s'havia infiltrat a l'habitació; de mica en mica, el so era cada cop més fort, com si se li anés apropant o senzillament anés alçant el to. Jon es va concentrar, però no podia sentir què deia, o si era la veu d'un home o d'una dona, perquè n'eren més d'una. Com el tènue brunzit de tota una congregació. El so semblava tan fluixet i fràgil, que havia de contenir l'alè per poder localitzar d'on venia, però tan bon punt havia copsat que el so venia d'una direcció concreta, aquesta canviava. El cor dins el pit li batejava més i més de pressa i agafava grans glopades d'aire per contenir l'alè i escoltar.

En un intent d'augmentar la concentració, va entrellaçar les mans i hi va prémer les parpelles amb força.

De sobte, tot d'imatges van esclatar davant els seus ulls, formes abstractes i colors es barrejaven amb paisatges i escenes amb exèrcits de cavallers, pirates i indis en combat. Imatges subaquàtiques de monstres marins, bussos i submarins eren reemplaçades per paisatges lunars i deserts, que al seu torn eren seguides per camps glaçats o cobertes de vaixell bressolant-se; tot plegat a una velocitat vertiginosa, com una exposició de diapositives accelerada. Carrers de llambordes mullades per la pluja van ser substituïts per arenes

torrades pel sol amb gladiadors xops de suor, que també eren reemplaçats per edificis d'on sortien grans flamarades que s'enlairaven cap a una lluna plena groga i resplendent. La lluna plena es va convertir a l'instant en un drac en peu de guerra, les parpelles escamoses del qual es van tancar i es van transformar en un banc de peixets que en aquell mateix instant va ser engolit per una orca, que tot seguit va ser arponada per un mariner sofert vestit amb una granota groga.

Totes aquestes impressions i centenars d'altres que van passar massa ràpid i no va poder copsar, van bombardejar Jon en el lapse de temps que va trigar a obrir els ulls. Es va aixecar d'una revolada, esbufegant. Amb les cames tremolant, va avançar fent tentines, fins que va aconseguir topar amb el respatller d'una butaca. Unes basques virulentes se li van agombolar a dins, hiperventilava, li va començar a rodar el cap. Vençut pel mareig, es va desplomar de genolls a terra i es va inclinar endavant de manera que va quedar de quatre grapes amb la mirada fixa a la catifa.

Al cap d'un parell de minuts d'esbufecs i sense gosar parpellejar, Jon es va anar incorporant a poc a poc. Tenia la cara amarada de suor i se la va eixugar amb el dors de la mà, abans d'alçar-se amb compte. Les cames li tremolaven lleument en fer les primeres passes cap a la prestatgeria més propera. A partir d'allà, es va esforçar per arribar fins a la porta, mentre procurava mantenir-se constantment aferrat a les lleixes. El passadís que anava de la porta a l'escala li semblava molt més llarg que quan havia arribat; tenia la sensació que feia una eternitat que caminava, fins que no va assolir el primer graó. Més aviat es va arrossegar amunt per les escales sinuoses, aferrant-se a la barana mà en mà, la qual responia amb un grinyol sinistre pel seu pes.

Quan va aconseguir arribar a l'espai de la botiga, va sentir veus que venien de la part davantera de la llibreria. Sense poder sentir de què parlaven, va posar rumb en aquella direcció, sempre amb una mà agafada a alguna de les prestatgeries. Al final del passadís de les prestatgeries, es va plantar al mig del local vacil·lant, sense un punt ferm on aferrar-se ja, i les veus van emmudir de seguit. Paw estava assegut amb els braços encreuats

a la butaca de darrere el taulell, Katherina al taulell amb les cames penjant pel cantell i Iversen estava dret davant la caixa, d'esquena a Jon.

Iversen es va girar cap a Jon i li va dir alguna cosa. La seva veu amoïnosa va seguir Jon fins a la porta, la qual va obrir d'una estrebada.

A fora, va aspirar amb avidesa l'aire fred del vespre, però no es va aturar fins que no va arribar a un fanal al qual es va poder arrapar. Curiosament, el metall fred el va fer sentir segur.

–Jon, em sents?

La veu d'Iversen va penetrar finalment a l'interior de Jon, que va assentir a poc a poc, com si estigués en trànsit.

–Estàs bé?

–Un mareig –va aconseguir balbucejar.

–Torna a entrar, au. A dins podràs seure –es va oferir Iversen, insistint.

Jon va brandar enèrgicament el cap.

–Què me'n dius, d'un got d'aigua? –va irrompre Katherina allargant-li un got.

A contracor, va deixar anar una mà del fanal, va agafar el got i el va buidar d'un glop.

–Gràcies –va dir sense alè.

–N'aniré a buscar més –va dir Katherina, va agafar-li el got i va desaparèixer.

Iversen li va posar una mà a l'espatlla.

–Què ha passat, Jon? –va preguntar preocupat.

Jon va respirar fondo dues vegades. L'aigua i l'aire fresc havien fet efecte i ja es trobava significativament millor.

–És estrès –va contestar mirant a terra–. Només és estrès.

Iversen el va sondejar amb la mirada.

–Com si això millorés la cosa –va dir irritat–. Vine a dins amb mi, així podràs seure.

–No –va exclamar Jon–. Vull dir: no, gràcies, Iversen –va alçar la vista i va mirar el vellet de fit a fit als ulls. Desprenien al mateix temps preocupació i desconfiança–. El que em convé ara és anar cap a casa i dormir molt.

Katherina va tornar amb més aigua, de la qual Jon en va beure la meitat sota l'atenta vigilància dels altres dos. Amb un gest de cap en senyal d'agraïment, va tornar el got.

–M'he deixat la jaqueta a dins –va dir Jon palpant-se les butxaques.

–No se t'acudirà pas conduir en el teu estat? –va preguntar Iversen.

–No passarà res. Ja em trobo molt millor –va contestar Jon dibuixant un somriure–. Però, podria un dels dos entrar a buscar la meva jaqueta?

Katherina els va deixar i va tornar una mica més tard amb la jaqueta.

–Encara hem de parlar de moltes coses –va dir Iversen mentre Jon entrava al cotxe.

Jon va assentir.

–Tornaré d'aquí un parell de dies. Acabeu de donar-me uns quants elements per reflexionar, en podeu estar segurs.

–Cuida't, Jon.

Va engegar el cotxe i es va acomiadar amb la mà abans d'allunyar-se. La sensació de mareig ja havia desaparegut, però l'havia envaït un cansament que no havia sentit mai abans. La seva feina l'havia acostumat a llargues jornades de treball, però aquell esgotament semblava que se li havia instal·lat en les cèl·lules del cos.

Havia llançat la jaqueta al seient de l'acompanyant, però un bony que va veure de reüll en una de les butxaques li va cridar l'atenció. En el primer semàfor vermell en què es va haver d'aturar, va agafar allò que omplia la butxaca.

Era un llibre: *Fahrenheit 451*, de RAY BRADBURY

Katherina va seguir amb la mirada com el cotxe s'allunyava. Iversen, al seu costat, feia el mateix amb cara de preocupat. No l'havia vist així moltes les vegades, però darrerament en més d'una ocasió se li havia desencaiat el rostre, altrament tan complaent, solcant-li profundes arrugues al front.

Un cop van haver perdut de vista el Mercedes de Jon, ell va dirigir la mirada cap a ella.

–Què creus que ha passat?

Katherina va brandar el cap.

–No en tinc la més lleugera idea.

–Potser només és estrès, com diu ell –va proposar Iversen.

Gairebé a l'uníson, tots dos van arronsar les espatlles i van entrar a la botiga, on Paw els estava esperant. No s'havia mogut de la butaca i continuava assegut amb els braços encreuats ostentament.

–Què li ha passat a aquest? –va preguntar tan bon punt Iversen va haver tancat la porta.

–Després de tot el que li hem explicat avui, no és gens estrany que li hagi rodat una mica el cap –va contestar Iversen.

–I no se'n podia mantenir al marge?

–T'oblides, Paw, que ara mateix som nosaltres els intrusos –va dir Iversen obrint els braços–. La botiga on ens trobem, els llibres que ens envolten, la cadira on estàs assegut, tot és seu.

–Però això és fals –va insistir Paw–. Luca no ens hauria traït mai d'aquesta manera. Ha d'haver-hi alguna possibilitat d'anul·lar el testament, o modificar-lo, o com sigui que es facin aquestes coses.

–Em sembla que no tenim gaires possibilitats de fer res –va dir Iversen indulgent–. En part perquè no hi ha cap testament on recolzar-nos, i a més, he ofert a Jon el traspàs de la llibreria.

–Que has fet què? –va exclamar Paw aixecant-se de la butaca–. Que t’has tornat boig?

La mateixa Katherina també va quedar tan estupefacta, que va obrir els ulls com taronges i els va clavar, interrogants, a Iversen.

–Jo crec que era això el que Luca desitjava en el fons del seu cor –va contestar sense alçar la veu–. Quin pare no desitja llegar l’obra de la seva vida a algú de la seva família? Li hauria agradat a Luca que la col·lecció Campelli anés a parar a mans d’algú altre? No ho crec –va callar un moment, abans d’afegir amb un sospir–: a més a més, el necessitem.

–Només espero que no es pensi que l’hem embruixat –va dir Katherina baixet.

Els altres dos se la van quedar mirant.

Iversen va assentir, hi estava d’acord.

–Seria una catàstrofe que ara s’apartés de nosaltres.

–I si ho fa? Què fem si decideix vendre el negoci? –va preguntar Paw.

Iversen va forçar un somriure neguitós.

–En realitat, no té opció. El Consell ja s’ha avançat i ha aprovat una *lectura*.

Es va fer un silenci absolut. Paw va tornar a seure lentament a la butaca sense desviar la mirada d’Iversen. Katherina mirava fixament l’ancià, incrèdula, però els ulls d’Iversen ni parpellejaven.

Una lectura era un pas dràstic, i ella mai no havia sentit que el Consell n’hagués aprovat cap. Estava estrictament prohibit fer servir el do dels lettores per manipular l’experiència lectora de ningú. Així constava en els estatuts de l’associació. Transgredir aquesta regla era una cosa molt seriosa i tenia greus conseqüències per a aquell qui ho fes, tot i que Katherina no havia entès mai del tot en què consistien aquestes conseqüències. La supervivència de l’associació depenia del fet que els seus membres fossin capaços de mantenir oculta la seva existència, i abusar del do cridaria l’atenció indefectiblement.

Però en alguns casos molt aïllats, podia ser necessari utilitzar el do amb altres objectius que no fos el d’enriquir un text. Es tractava sobretot de situacions en què l’associació, o el do, estaven en perill

de ser descoberts, i en aquestes circumstàncies el Consell aprovava una lectura destinada a les parts involucrades, les quals, d'aquesta manera, canviarien d'opinió. El procés d'aprovació era molt escrupolós. Prèviament s'havia d'exposar amb tot detall com es realitzaria, qui hi seria present, quins serien els resultats i quin seria el pretext a plantejar. Aquest darrer element era important perquè si la víctima no trobava una explicació plausible de per què ell o ella de sobte canviava d'opinió respecte a una qüestió concreta, tot plegat se'n podia anar en orris.

Un cop obtinguda l'aprovació, els lettores que efectuarien la lectura se les arreglaven per trobar un motiu per llegir per a aquell o a prop d'aquell o aquells que s'havia d'influir. Per norma general, no tenien mai problemes. L'objectiu era sovint un personatge públic, com polítics, funcionaris de l'estat o periodistes, que anaven amunt i avall sense grans mesures de seguretat.

A l'hora d'efectuar la lectura, es recorria a textos adients, que abordessin algunes de les qüestions relacionades amb el tema sensible. Durant l'actuació s'intensificaven els passatges importants de tal manera que la víctima perdia l'interès pel tema o l'obviava completament. Calia que els lettores assignats fossin hàbils i potents, però el resultat no sortia mai a la llum, cosa que havia assegurat l'anonimat de l'associació.

Katherina no tenia gaire clar quantes lectures s'havien permès, però durant els deu anys que feia que tenia contacte amb Luca només li'n constava una. Ella mateixa hi havia estat involucrada «però només com a reforç», li havia assegurat Luca.

L'objectiu era un polític local de Copenhaguen, que havia ensumat diners a costa de retallar les subvencions destinades a les aules de lectura a les escoles. Els seus esforços anaven dirigits a enterrar les aules de lectura de totes les escoles de la capital.

Una de les tasques de l'associació era impulsar la lectura i sobretot millorar la capacitat lectora dels infants que tenien dificultats. Molts dels membres de l'associació eren una mena de pedagogs de la lectura ambulants que organitzaven una sèrie de classes de lectura prèviament acordades en diverses escoles per a nens que necessitaven ajut. Més enllà d'incitar el gust per la lectura en la mainada, de

vegades també ensopegaven amb nanos que eren lettores activats de manera espontània. Així, doncs, les aules de lectura eren un mitjà per descobrir els pocs que hi havia i una oportunitat per seguir-los i guiar-los tan discretament com fos possible.

Una inspecció de les aules de lectura no comprometria l'associació directament, però la por de perdre aquest accés als lettores potencials era suficient perquè el Consell aprovés una lectura per al polític en qüestió.

La lectura es va fer a l'ajuntament un tòrrid dia d'estiu. L'Associació de Bibliofília s'havia preocupat abans de fer una recollida de firmes contra el tancament de les aules. Els pares dels nens que aprofitaven les aules de lectura es van presentar de bon grat a l'audiència amb el polític, en la qual es pensaven lliurar les signatures i llegir una declaració.

A banda de Katherina i Luca, hi havia tres membres més de l'associació, que formaven part de la comitiva lectora, així com un parell de pares que ignoraven per complet l'autèntic objectiu de la visita. Luca s'havia enfundat dins un tern que feia desentonar bastant l'italianet en plena canícula. La suor li regalimava pel front i tenia les galtes enceses. Katherina duia una faldilla negra i ampla i, probablement, de tota aquella petita delegació, era la que menys patia. A pesar de la calor que feia, van haver d'esperar quarantacinc minuts en l'avantsala d'una secretària jove i de cabells rossos. Feia l'efecte que les altes temperatures no la feien patir gens, vestida amb aquella faldilla blanca d'estiu.

A la fi, se'ls va permetre de passar al despatx del polític i el grup va ser rebut per un home de mitjana edat d'ulls plomissos i vestit amb un tern gris, també, fet a la mida del seu cos escanyolit. Sota un parell de celles espesses, de pèls rebels que sobresortien com dues banyetes, dos ulls d'acer els miraven fixament. D'un en un van encaixar la mà del polític a la porta, i Katherina va haver d'abaixar la mirada quan va ser el seu torn. L'encaixada més que forta que li havia donat, encara li feia mal minuts més tard.

El portaveu de la comitiva lectora va explicar breument per què eren allà i va allargar les signatures i la declaració a l'home de cabells grisos, que havia ocupat el seu lloc darrere d'una taula enorme i

endreçada. Amb els colzes sobre els braços de la cadira d'oficina els observava a través dels ulls mig tancats, mentre jugava amb els seus dits llargs i encorbats.

Un cop lliurada la declaració en forma de paper, seria també llegida en veu alta. Luca n'era l'encarregat. Va fer un pas endavant esbufegant i va començar la seva exhibició, i, tal com gairebé era d'esperar, el polític de seguida va agafar la seva còpia, qui sap si per seguir el text o bé per dissimular la seva manca d'interès.

L'inici de la declaració consistia en una xerrameca introductòria sobre els antecedents de les aules de lectura, una mena d'escalfament que farien servir per infiltrar-se en la capacitat i disposició de la víctima per a concentrar-se en el que s'estava llegint.

Katherina podia percebre com Luca accentuava el text lleument, com un pintor que comença l'obra amb pinzellades fines que amb prou feines alteren la tela. El text havia estat treballat a consciència amb antelació i l'exposició de Luca va ser impecable, però van ser les petites entonacions les que van animar l'experiència lectora, de manera que no només funcionés com una lectura, sinó més aviat com una actuació.

Per treure'n profit, era bo que poguessin captar un mínim d'atenció, un honor que el polític que tenien al davant no tenia intencions d'atorgar-los.

Katherina va tancar els ulls i va notar com l'home vagava amunt i avall de la declaració, s'aturava a l'atzar i llegia algun fragment breu sense entendre realment el que hi deia. Un torrent d'altres pensaments dominaven les imatges que el text de Luca evocava, des de trobades familiars, un camp de golf i una visita al Tívoli fins un sopar que, pel que es veia, s'havia de celebrar aquell vespre mateix.

Ella va respirar fondo i es va deixar portar per aquella riuada d'imatges provinents de la ment de la víctima. Cada vegada que ell llegia una paraula, ella l'intensificava una miqueta, estimulava l'atenció retenint-la un instant més del que el polític li hauria dedicat. De seguida el text va anar omplint més i més els seus pensaments, i va començar a llegir paràgrafs més llargs i seguits, que Katherina va contribuir a intensificar i retenir.

Per a un receptor era un exercici força banal. Katherina havia utilitzat el seu do incomptables ocasions en el tren i l'autobús tan sols per influir un lector que tingués a prop perquè se centrés en el text en lloc de pensar en qualsevol altra cosa. Molta gent llegia de camí cap a la feina o de tornada, però sovint la capacitat de concentració durant la lectura flaquejava i Katherina veia que, tot d'una, paraven de llegir per girar un parell de pàgines enrere i tornar a llegir el capítol. Per a ella era evident el que els passava. Katherina podia seguir la lectura gairebé de manera visual, com les imatges del text eren oprimides per tot tipus de pensaments diversos i ofegades per les preocupacions de la feina, els amors i les llistes de la compra. Algunes vegades s'hi havia infiltrat. Si trobava una bona història ajudava el lector a mantenir l'atenció en el relat, en poques ocasions amb tanta efectivitat que l'afectat passés de llarg la seva estació o parada. D'altres vegades, si el text era dolent, o si Katherina només volia mantenir les veus a distància, sabotejava la lectura fins que el lector arribava a un nivell tal de desconcentració que s'acabava rendint.

Al polític, ajudat per Luca i Katherina, de sobte se li va despertar l'interès pel text i va anar avançant fins arribar al punt on estava Luca, per poder seguir la lectura de la declaració. Katherina es va encarregar de mantenir la concentració, una tasca fàcil, ja que Luca feia servir les seves entonacions per fer el mateix. Ella va obrir els ulls i va veure que la víctima s'havia redreçat a la cadira i estava estudiant els papers que tenia entre les mans amb un interès patent. De tant en tant, assentia amb el cap per a si mateix, gairebé coincidint amb les paraules clau amb les quals Luca feia pujar l'entonació del text en els paràgrafs importants.

L'efecte d'un emissor en l'oient no es pot dirigir; per tant, si hi hagués hagut algú en l'habitació que dubtés de la justificació de les aules de lectura, un cop Luca hagués llegit l'última paraula de la declaració, també n'estaria convençut. Katherina va somriure quan el polític va alçar la vista. Era evident que l'home no sabia com reaccionar, era com si li fes vergonya fins i tot pronunciar-se després de l'esforç de Luca; però a la fi va aconseguir expressar algunes frases de cortesia malgirbades i assegurar-los que tornaria a donar un cop d'ull al cas.

Va fer l'efecte esperat. Pocs dies més tard, el polític va anunciar que les aules de lectura estaven absolutament justificades i que no es farien més inspeccions a costa dels diners dels contribuents.

Però una cosa era influir en un polític de pa sucat amb oli, que no tenia la més remota idea de què era un lettore ni una lectura, i una altra molt diferent si la víctima sospitava què s'estava fent amb ell.

–I no és massa tard ara per llegir per a Jon? –va preguntar Katherina quan el comentari d'Iversen va arribar al final–. Ho descobrirà de seguida.

–És veritat, per què no li vam fer una lectura d'entrada? –Paw es va donar un cop de puny al palmell de la mà–. Pam!, sense vacil·lar. Llavors l'hauríem pogut empènyer a fer qualsevol cosa.

–No oblideu que estem parlant del fill de Luca –va contestar Iversen–. És un bon noi. Jon es mereix el nostre respecte i com a mínim tindrà l'oportunitat de triar. A més, ho acabaria esbrinant el dia que s'activi. I llavors què?

–Però si ell no vol participar... Si tria... malament, què fem? L'obligareu? –va preguntar Katherina.

–Potser sí –va contestar Iversen–. Ja ha passat abans. No tenim cap cas recent, però sí que hi ha exemples de lectures que s'han efectuat contra la voluntat de l'oient. En d'altres temps es feien servir per redreçar els membres de les pròpies files que qüestionaven l'associació. No és que puguem sentir-nos-en orgullosos, i la veritat és que semblaven pures escenes de tortura amb corretges i mordaces –va sospirar–. Esperem que aquesta vegada no haguem d'arribar tan lluny.

–Tampoc no devia ser un gran què –va irrompre Paw, i es va afanyar a afegir–: Vull dir... no en el cas del fill de Luca, sinó amb qualsevol altre, un involuntari. Llegir per a la gent en general és massa fàcil, són com un ramat que només cal empènyer una mica. Però provar-ho amb algú que realment ofereixi resistència...

–T'estàs passant, Paw –el va interrompre Katherina.

–Ei! Potser tu t'hi apuntaries voluntària? Segur que trobaria alguna cosa per llegir-te; qui sap, potser alguna cosa romàntica?

–No ho dubto pas, però primer no hauries de practicar els exercicis que Iversen t’ha donat?

A Paw se li va esborrar el somriure malèvol i va murmurar alguna cosa que només ell va poder sentir.

–I bé –va intervenir Iversen–, què us sembla si tanquem per avui?

Els altres dos van estar d’acord per una vegada i es van escapolir corrents cap a la porta, mentre Iversen feia una última ronda abans de marxar, ell també, de Libri di Luca.

Katherina s’allunyava de la llibreria de vell pedalant amb força. Remenava el cap alhora que s’anava recriminant ella mateixa: hauria de ser més llesta i no deixar-se provocar per Paw, però exactament igual que si fossin germans, tots dos sabien quines tecles havien de tocar per fer sortir l’altre de polleguera, i de la defensa ràpidament es passava a l’atac tan bon punt les paraules començaven a retrunyir.

La bicicleta de muntanya la va portar de Vesterbro a Nørrebro. Amb destresa avançava rabent entre el trànsit del vespre amb la velocitat ajustada al segon al temps dels semàfors i retallant les cantonades sense reduir la marxa de la bicicleta.

Tal vegada el símil dels germans era més exacte del que volia admetre. En un cert sentit, ella havia estat la filla única de Luca i Iversen, fins que Paw va aparèixer com un germanet no desitjat. No li havia estat gens fàcil cedir part del seu territori i, en el fons del cor, tenia una mica de mala consciència de no haver-lo tractat millor.

Quan va arribar als voltants del carrer d’Elme, es va endinsar pels carrerons de direcció única i va continuar pedalant arran dels cotxes aparcats, o per la vorera quan un cotxe li sortia al pas de cara. Katherina va llançar diverses llambregades enrere, però no va poder veure que la seguís ningú. Va travessar la plaça de Sankt Hans pel davant dels cafès i en passar el carrer de Blegdam va girar avall per l’avinguda Nør.

Segur que les picabaralles tenien alguna a cosa a veure amb l’edat. Paw era set anys més jove que ella, però al seu entendre mentalment

encara ho era més. Tot gravitava al voltant d'ell i les seves necessitats. El seu entrenament passava per davant de tota la resta. Va tornar a remenar el cap. Qui sap, potser només n'estava gelosa.

Katherina va fer pujar la bicicleta a la vorera i es va aturar un parell de metres més endavant, davant d'un edifici de color gris amb finestres blanques. Només hi havia llum a dos dels pisos: en un les cortines estaven passades, mentre que a través dels vidres de l'altre es podia entreveure un sostre estucat blanc amb una gran aranya tota encesa.

El cas és que moltes coses havien canviat d'ençà que Paw havia començat a venir a Libri di Luca. La balança s'havia decantat. Ara era ell el benjamí, mentre que ella, no sense un cert orgull, s'havia convertit en algú amb qui es podia comptar i ja era capaç de sortir-se'n tota sola. Però la balança es tornaria a decantar ara amb el retorn de Jon –la pregunta era cap a quin cantó ho faria.

Després d'aparcar la bicicleta al portal, es va assegurar un cop més que no la vigilava ningú abans d'empènyer la porta principal i fer-se fonedissa dins el vestíbul de l'entrada. Sense encendre els llums, va enfilars les escales pujant els graons de dos en dos. A la quarta planta, va parar davant d'una porta de fusta pintada de gris. La placa de llautó es podia distingir clarament malgrat la foscor i, tot i que ella no ho podia llegir, sabia que hi deia «Centre d'Estudis de Dislèxia (visites concertades)».

Katherina va trucar dues vegades, la primera més llarga que la segona, i va esperar. Poc després es van sentir passes darrere la porta i tot seguit el so d'un pany que era desbarrat. La porta es va obrir només una mica i una franja de llum es va precipitar al replà, atrapant-la. La llum la va encegar després d'haver-se acostumat a la foscor de les escales, per això va mig tancar els ulls i va posar la mà davant el rostre.

–Entra –va fer una veu femenina, i la porta es va acabar d'obrir del tot.

Katherina va passar a un rebedor allargassat de color beix, amb fileres de penjadors de llautó al llarg de les parets. Gairebé tots estaven ocupats per jaquetes i d'altra roba d'hivern, però al final va trobar un lloc lliure per al seu abric.

La dona que l'havia feta passar va tancar la porta d'un cop i es va girar cap a ella. Devia estar a mig camí entre els quaranta i els cinquanta, de cintura una mica ampla que intentava dissimular sota una faldilla negra. Unes ulleres de pasta gruixuda dominaven el rostre, emmarcat per una cabellera de color castany clar, que li donava un aire una mica estrofolari sota la potent claror d'una filera de llums halògens que hi havia al sostre.

—I bé?

Katherina va creuar la mirada de la dona i va assentir.

—Serà bo, millor que el seu pare.

Jon es va despertar uns segons abans que el radiodespertador es posés en marxa.

De primer no sabia ben bé on estava. El sostre i les parets blanques i nues del dormitori es confonien i semblaven una cúpula de neu: era com estar ajagut de panxa enlaire dins un iglú. I de fred també en feia. L'edredó havia caigut a terra durant la nit i els llençols rebregats testimoniaven que havia estat una nit de son agitat. Recordava que li havia costat molt calmar-se. Havia passat una llarga estona especulant sobre el que havia passat a la llibreria de vell. Tant les explicacions d'Iversen com la demostració i les visions aclaparadores que havia tingut en quedar-se sol a la biblioteca, ara li resultaven irrealis i molt llunyanes. A mitjan nit s'havia llevat per anar a buscar el llibre, *Fahrenheit 451*, a la butxaca de la jaqueta. Una prova fefaent que tot plegat havia passat; però, de totes maneres, continuava tractant-se d'un llibre normal i corrent, res més que allò que pretenia ser.

Feia molt de temps que no llegia al llit. Quan era menut l'entusiasmava, un goig que només era superat quan Luca li llegia un conte per dormir, i molt millor si era *Pinotxo* i encara més si era en italià. El de *Fahrenheit 451* era una traducció danesa, i quan va tornar a llegir el primer capítol va descobrir que el text era molt més irregular i s'encallava més que la impressió que li havia fet durant la demostració. El color dels cabells de la noia ni s'esmentava i, per tant, no eren vermells, tal com ell s'havia imaginat amb tanta vivesa.

Jon va girar la vista cap a la tauleta de nit, on havia deixat el llibre. Encara hi era, una mica obert a causa de les pàgines massa donades. El radiodespertador que hi havia al darrere va canviar en aquell instant a les set en punt i la veu d'un presentador radiofònic cansat es va esmunyir pels altaveus amb les notícies d'última hora: tensions a Israel, declaracions polítiques absurdes en el debat sobre

la immigració, un robatori a correus. Va ser quan la veu va informar monòtonament d'un estudi sobre la capacitat lectora dels nens que Jon es va aixecar sobre els colzes i va parar l'orella. Tot indicava que els nens danesos llegien pitjor que els dels països veïns, una tendència que el ministre d'educació considerava preocupant i inacceptable. Jon es va deixar caure d'esquena i va tancar els ulls amb un sospir. Segur que la setmana següent farien públic un altre estudi que demostraria el contrari.

El presentador radiofònic va ser substituït per un altre més eixorivit, dels que pertanyen a l'espècie dels que no paren de sermonejar sobre estupideses, fet que va empènyer Jon a llevar-se. Va posar en marxa la cafetera i va efectuar les rutines matinals de dutxa, afaitament, tassa de cafè, planxada de camisa, nus de la corbata i més cafè. Els moviments habituals el van tranquil·litzar i, quan va ser a la porta a punt de marxar, l'únic que li omplia el pensament era el dia que tenia per endavant més que no pas el que havia passat la nit anterior.

No va ser fins que ja era dins el cotxe, deixant-se portar pel trànsit lent del matí a través de la ciutat, que es va fixar en la quantitat de gent que llegia al seu voltant. Els passatgers de l'autobús llegien llibres, la gent que esperava als bancs estava immersa en la lectura del diari, els escolars llegien la lliçó per la vorera, caminant amb prudència com funambulistes passant un peu davant de l'altre. Els rètols dels aparadors de les botigues eren llegits pels vianants, els anuncis dels autobusos enregistrats pels conductors diversos, mares amb cotxets que feien una ullada a les ofertes i les llençaven. Tenia la impressió que les paraules i les frases ho envaïen tot, façanes, aparadors, cartells i autobusos, amb l'objectiu de cridar l'atenció de la gent perquè interpretessin el seu missatge, una interpretació que ell ja no estava segur de poder controlar.

La resta del trajecte fins a la feina va conduir amb la mirada fixa a la calçada que tenia davant.

Amb prou feines havia obert la porta de vidre de les oficines, que Jenny, la seva secretària compartida, el va anar a trobar corrents amb un diari a les mans. Era rossa i el que sol dir-se una noia alegre i rodanxona.

–Ecolta això! –va dir tota contenta agitant el diari.

Jenny començava bastant més aviat que ell i amb el temps havien anat instaurant una rutina que consistia en el fet que ella li trobava els articles de la premsa del dia que tractessin temes rellevants per a la feina o simplement que fossin divertits. Jenny solia explicar-li la troballa llegint-la en veu alta mentre es prenién el primer cafè. Per això, Jon s'estalviava sovint de fullejar els diaris.

Jon hi va fer una ullada i després va mirar la secretària. Va veure com els seus ulls expectants es dirigien al diari i els seus llavis començaven a formular la primera frase.

–M'ho llegiré més tard –la va interrompre Jon amb rudesia i va continuar cap a l'interior de les oficines.

–D'acord –va mormolar Jenny palesament planxada, deixant caure els braços.

Jon es va aturar i va girar cua.

–Perdonà'm, però és que he passat molt mala nit –va provar d'explicar-se-. Dóna'm mitja horeta.

Jenny va assentir i va plegar el diari a poc a poc.

–Una corbata molt elegant –va dir sorruda, i va tornar a la seva taula.

Jon va aixecar la mà en senyal d'agraïment alhora que continuava travessant l'espaiós paisatge oficinista en direcció a la cel·la Remer. Quan era a la porta va agafar les claus del barrufet, va entrar i s'hi va tancar. Un cop dins, a recer, va recolzar l'esquena a la porta tancada.

Va respirar fondo un parell de vegades abans d'esclatar amb una ganyota d'enuig. No trauria res d'anar pel món amb un estat paranoic constant. Era impossible tirar endavant la feina sense llegir i no era gaire realista que pogués evitar que algú altre llegís en la seva presència. Va brandar el cap. Si els lettores l'havien utilitzat abans, no ho havia notat; però tenint en compte la seva posició laboral actual, no semblava que li haguessin posat pals a les rodes, més aviat al contrari.

Algú va trucar a la porta i ell va fer un parell de passes endavant a temps perquè poguessin obrir.

Jenny va treure el cap per la porta.

–Halbech vol parlar amb tu –va dir amb to formal–. Al seu despatx, d'aquí a deu minuts.

Jon va assentir.

–D'acord, Jenny. Gràcies.

Ella va tancar la porta silenciosament.

–Per fi! –va murmurar per a si mateix.

Havia estat esperant aquesta reunió. Havia passat una setmana d'ençà que li havien adjudicat el cas Remer i sabia que en algun moment hauria d'explicar com pensava plantejar la defensa. Malgrat que una setmana era un temps massa breu per a qualsevol ésser humà per posar-se al corrent dels voluminosos expedients del cas, no esperava que li'n donessin gaires més abans de ser posat a prova.

Jon va obrir la cartera i en va treure una carpeta prima amb cinc o sis fulls impresos, als quals va fer un ràpid cop d'ull. Aquells fulls contenien la seva proposta d'estratègia per al cas Remer –la proposta decent, segons les normes. Sabia, però, que Halbech volia solucions creatives, que sense ser il·legals simplifiquessin la defensa. En aquest cas la dreuera consistia a guanyar un ajornament de dos mesos i, així, dues de les primeres acusacions del cas caurien per haver prescrit. No era una solució genial, però els estalviava els punts més febles de la defensa, a saber: les disposicions sota les quals Remer va comprar les primeres empreses. Com a contrapartida, haurien de trobar un pretext per aconseguir ajornar-ho, o millor encara, enganyar l'acusació perquè sol·licités ella mateixa l'ajornament. Però això volia dir que havien de posar noves dades sobre la taula.

Jon va tornar a ficar els papers a la carpeta i va sortir del despatx amb el pla sota el braç.

–Campelli! –va dir Halbech des de la seva cadira, quan Jon va entrar al seu despatx–. Seu –i va assenyalar una de les dues cadires Chesterfield de pell que hi havia davant la seva taula.

Jon va assentir i va seure amb la carpeta a la falda.

–Va tot bé? –va preguntar Halbech per rutina.

–Sí, gràcies.

–I tot allò del teu pare? Ja està superat?

–Més o menys. Encara queden un parell de serrells per lligar.
Halbech va assentir.

–Doncs lliga'ls, Campelli –va somriure–. No hi ha res més empipador que els fils solts. *One touch*, aquest és el meu lema. Resol els temes de seguida, en lloc de posposar-los. Donar voltes i més voltes al mateix tema és perdre el temps i acaba afectant la resta de la feina.

–Sí, és clar –va admetre Jon.

–I què, doncs, el cas Remer...?

–A tota vela –va contestar Jon donant uns copets a la carpeta–.
Jo he...

–Vindrà a les nou –el va interrompre Halbech i va sondejar Jon amb la mirada–. Vol parlar amb tu.

–D'acord –va dir Jon desconcertat i, per reflex, va fer una ullada al rellotge. Eren tres quarts de nou.

–Segurament vol veure's cara a cara amb el seu defensor nou. Burxa'l una miqueta –va dir Halbech amb una guspira burleta als ulls.

Jon va arronsar les espatlles.

–Són els seus diners.

–Exacte –va dir Halbech i es va inclinar endavant, acostant-se a Jon–. Però intenta treure tot el profit de la reunió. No és gaire freqüent que tinguem accés a ell, i si el conec bé, és a punt de fer una escapada a la neu o alguna altra cosa per l'estil.

Es va aixecar de la cadira i va començar a posar-se l'americana que havia estat penjada al respatller de la cadira.

–Jo no hi podré ser, malauradament. Però no és pas a mi a qui vol veure.

Jon es va alçar.

–Demanaré a Jenny que en redacti un informe –va dir.

–Fes-ho tu mateix, Campelli –li va ordenar Halbech–. A en Remer no li agrada que hi hagi estranys a les reunions. I són...

–...Els seus diners –va concloure Jon.

Es van encaminar junts cap a la porta i van continuar fins al vestíbul de les oficines.

–*One touch* –va reiterar Halbech donant-li uns copets a l'espall com a comiat, abans de continuar fins a l'entrada principal.

Jon va demanar a Jenny que arrangés una sala de reunions i un piscolabis, abans de tancar-se a la cel·la Remer per arregar tot allò que necessitava.

Els rumors sobre Remer eren molts i esborronadors, però Jon tenia assumit que la major part en realitat no eren més que llegendes, la finalitat de les quals no era altra que espantar els estudiants de dret. A Remer no li agradaven els advocats, això era segur, i que sovint no estava d'acord com s'abordaria el cas també era un element recurrent en les històries que circulaven, però d'aquí a arribar a les mans hi havia un pas de gegant. En una de les històries que corrien pels passadissos s'explicava com Remer en un rampell irat havia agafat el seu defensor per la corbata, l'havia sacsejat amb violència fins al punt d'estripar-li la corbata just per sota el nus. Una història de por de les bones, no tant per l'atac físic com per haver destrossat una corbata tan cara.

La pila de carpetes i papers necessaris no parava de créixer i Jon va haver de fer servir un carretó de servei per transportar-ho tot a la sala de reunions. Tal com Halbech havia subratllat, era qüestió d'aprofitar el temps amb Remer, de manera que no volia deixar-se res. El llistat de preguntes que volia fer al personatge era llarguíssim. Hi havia comprovants imaginatius, dates i seqüències dels fets que no quadraven, i disposicions que més tard es va demostrar que o bé eren il·legals o bé difícilment sostenibles. El llindar era molt fi.

Algú va trucar a la porta oberta. Jenny va aparèixer amb cafè i aigua, i ho va deixar tot a la taula sense dir res. Poc després va tornar, aquesta vegada amb en Remer.

L'home devia rondar la cinquantena, cabells grisos però tallats arran, cosa que li donava un aspecte de coronel estricte. Si no hagués estat per aquell parell d'ulls vius i tendres, les històries haurien pogut sorgir totes soles a partir del seu aspecte, però els ulls estovaven aquell rostre de faccions dures i el seu somriure ample amb una dentadura blanca i lluent també hi ajudava.

—Remer —va dir allargant la mà a Jon.

—Jon Campelli —va dir Jon estrenyent-la.

Remer tenia una encaixada forta i no va deixar escapar la mirada de Jon mentre es van donar la mà.

–Campelli? –va dir–. És italià?

–Exacte –va contestar Jon–. El meu pare era italià. Vol seure?

–Prefereixo quedar-me dret –va contestar Remer amb desdeny–. Un indret encantador, Itàlia. Jo també vinc d'allà baix. Més exactament de Sicília.

–Vol prendre alguna cosa? –va preguntar Jon i va assenyalar amb la mà les provisions que hi havia damunt la taula.

–No, gràcies –va respondre Remer–. No em quedaré gaire temps.

–Potser hauríem d'anar una mica a la feina, doncs... –va proposar Jon cordialment i va seure.

–Campelli –va repetir Remer per a ell mirant al sostre–. He sentit aquest nom no fa gaire.

Jon va estossegar i va començar a fullejar els papers que tenia al davant.

–Li volia fer una sèrie de preguntes, especialment sobre la compra de Vestjysk Rørbearbejde el 92...

–Llibres! –va exclamar Remer fent petar els dits–. Era aquell home dels llibres. Luca, es deia –va dirigir la mirada a Jon–. Hi ha algun Luca a la teva família?

–Sí, Luca era el meu pare –va respondre Jon–. Va morir ara fa una setmana.

Remer va obrir els ulls com unes taronges.

–Ho sento molt –va dir amb un to sincer a la veu–. Vaja, quina coincidència més trista! Era propietari d'una llibreria, oi?

Jon va assentir.

–Libri di Luca, a Vesterbro.

–No hi he estat mai personalment –va admetre Remer, mentre voltava per la sala–. Va ser un dels meus comercials qui va esmentar el nom del teu pare.

Jon va estudiar Remer mentre l'home passejava com un paó resseguint les parets i contemplant els quadres. Anava vestit amb americana negra, camisa blanca sense corbata i pantalons texans foscos. Un petit senyal desconcertant per a una reunió de negocis, però era evident que tampoc no era aquest el motiu pel qual havia vingut. Si de debò tenia cap interès en les relacions familiars de

Jon o si tan sols l'estava posant a prova, ho sabia només el mateix Remer.

–El meu comercial és propietari també d'un parell de magatzems de llibres –va continuar–. I li van força bé les coses, pel que tinc entès. Una mena d'imperi del llibre amb botigues per Internet, clubs del llibre i catàlegs –va esclafir una rialla breu–. Tenint en compte que s'ha declarat la mort del llibre diverses vegades, sembla que encara hi ha un bon grapat de diners per guanyar.

Va parar de passejar i va es recolzar amb les mans al respatllet de la cadira enfront de Jon i es va inclinar endavant.

–I bé, Jon, què en penses fer?

L'expressió dels seus ulls va passar en un breu segon d'amistosa i juganera a convertir-se en un parell de lents escrutadores, que es van clavar amb força en el rostre de Jon. Aquest va aixecar ràpidament la mà i es va posar al lloc la corbata.

–M'agradaria que comencéssim per... –va engegar Jon, quan Remer el va tornar a interrompre:

–Què passarà amb la botiga?

–Hmmm, la llibreria de vell? –va preguntar Jon sorprès–. Encara no està decidit.

–Però, és teva? Luca et va deixar la llibreria a tu? –va preguntar Remer amb interès.

–Com a únic membre de la família, sí.

–Permet-me que et faci una proposta –es va endur una mà al coll i va començar a donar-se copets a la barbeta amb l'índex, pensarós–. Et podria posar en contacte amb el meu amic, el llibreter, estic convençut que et faria un bon preu per Libri di Luca –va apuntar una ampla rialla–, llevat que t'hagis plantejat fer-te carregador de llibres...

Jon va somriure.

–No, no, no en tinc pas cap intenció –va contestar–. Però, com ja he dit, encara no m'he decidit.

–Et donaré un bon consell, Jon –va dir Remer amb to d'advertència–. Aferra't a allò que saps fer bé. Jo sóc bo en els negocis. Tu ets bo ajudant a alguns com jo traient-nos d'un mal pas. Però llibreters... no ho serem mai ni tu ni jo! –va somriure–. Embut-

xacat una bona picossada amb la venda de la botiga i deixa que el meu amic es faci càrrec de Libri di Luca durant el segle XXI. Això hauria fet feliç el teu pare, no creus?

–No n'estic del tot segur... –va contestar Jon i va somriure davant la idea.

Tot i que no sabia fins a quin punt Luca havia integrat els ordinadors i Internet en la seva vida els darrers anys, la idea li resultava del tot inversemblant. El sol fet d'imaginar-se un PC a la botiga ja li semblava absurd. Seria com enviar un avió a l'edat mitjana.

–Va, home, ell també era un bon comerciant, oi? –va insistir Remer–. Li hauria encantat la idea d'un magatzem comú per a una sèrie de llibreries de vell, un assortit enorme d'obres i de possibilitats de cerca, de manera que els clients no hi haurien d'anar en va sinó que podrien demanar els llibres més cars directament des de l'ordinador de casa.

–Tenia entès que la gràcia de la llibreria de vell era passar les hores xafardejant pels racons i deixar-se sorprendre –va intervenir Jon.

–Sí, sí, és clar –va dir Remer–. També hi haurà la possibilitat de fer-ho així. No tancaria pas la llibreria. Considera-ho com una ampliació.

Jon va fer un gest de rebuig amb les mans.

–Et prometo que hi pensaré quan arribi el moment, però ara per ara vull deixar passar una mica el temps.

Remer va assentir.

–És just. Però truca'm quan hagi pres una decisió –va treure una targeta de visita de la butxaca interior i la va fer lliscar per la taula.

–I és clar que ho faré –li va assegurar Jon–. Què, doncs, ens hi posem?

Remer va donar un cop d'ull al rellotge.

–Vaja, me n'hauria d'anar ara mateix, Jon. Però ha estat un plaer conèixer-te –li va allargar la mà per sobre la taula, i Jon, que no hi cabia de la sorpresa, es va aixecar i li va encaixar la mà.

–Trobaré tot sol la sortida –va dir Remer d'esquena ja camí de la porta.

Jon es va deixar caure a la cadira i es va quedar mirant la porta estupefacte. Tenia la sensació d'haver rebut la visita del tornado dels

anuncis d'Ajax. Igual que el detergent, Remer havia acomplert el seu objectiu i s'havia fet fonedís com un remolí de vent. La pregunta era quin era l'objectiu que l'havia dut fins aquí. De debò només volia veure Jon en carn i ossos i havia topat de casualitat amb la temptació de fer un negoci amb la llibreria, o era realment aquest l'objectiu? Jon va arregar la targeta que el client havia deixat i la va examinar. No hi constava res més que el nom de Remer i un parell de números de telèfon. Cap logotip, ni el nom d'una companyia, ni tan sols el nom de pila. Qualsevol amb un trosset de paper i una màquina d'escriure n'hauria pogut confeccionar-ne una idèntica en dos minuts.

Es va aixecar i va començar a recollir les seves coses.

—Com ha anat? —va preguntar Jenny, que de sobte va treure el cap per la porta.

Jon va arronsar les espatlles.

—El cas és que no ho sé —va contestar amb franquesa—. Però almenys la corbata ha quedat intacta.

Jenny va somriure i va fer el gest de marxar.

—Jenny, per cert —la va cridar, i la secretària es va girar—. Havies vist mai en Remer abans?

Ella s'ho va rumiar un moment abans de contestar negativament amb el cap.

—Crec que no, sempre han preferit fer les reunions fora del despatx.

—D'acord, gràcies —va dir Jon i va començar a empènyer el carretó del servei amb els arxivadors fora de la sala i cap al despatx.

Jon va caure en el fet que ell tampoc no havia vist mai Remer. Un cop es va haver tancat a la cel·la Remer, es va dirigir de dret a l'arxiu on hi havia els retalls de premsa. Era allà on es conservaven totes les al·lusions que n'havien fet els mitjans i va repassar de pressa els arxivadors. Poc després va trobar el que buscava. Tan sols algun article s'havia publicat amb fotografia, però n'hi havia una feta davant l'edifici dels jutjats amb en Remer de perfil i pujant les escales.

Era ell, no hi havia cap dubte. El pentinat característic i l'expressió resolutive de la cara eren inconfusibles.

Així doncs, el tornado era Remer, la qual cosa es convertia en decisiva per a Jon. Tal com els expedients del cas demostraven, Remer era un home de negocis temperamental amb els dits llargs i ficats en tot allò que fes olor de diners. Tant era quin era el ram; per tant, per què no una llibreria de vell, ara que casualment hi havia ensopemat en una reunió amb el seu advocat?

Per segona vegada aquell dia, Jon va brandar el cap pensant en la seva paranoia, i encara no eren ni les deu.